

Határozatok Tára

MELCHIOR WATHELET
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2013. szeptember 26.¹

C-295/12. P. sz. ügy

**Telefónica SA,
Telefónica de España SAU
kontra**

Európai Bizottság

„Verseny — Erőfölénnyel való visszaélés — Árprés — A Telefónica SA által a spanyol piacon a széles sávú hozzáférésért követelt nagykereskedelmi árak — Bírság — A Bizottság indokolási kötelezettsége — Számítási módszer — A hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve — Az arányosság elve — A Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogköre”

Tartalomjegyzék

I – A jogvita előzményei	3
II – A Törvényszékhez benyújtott kereset és a megtámadott ítélet	4
III – A Bíróság előtti eljárás	5
IV – A fellebbezés	5
A – A Törvényszék előtti tárgyalás szó szerinti jegyzőkönyvéhez vagy az arról készült felvételhez való hozzáférésre irányuló kérelemről	5
B – A Bizottság által a fellebbezés egészére vonatkozóan felhozott elfogadhatatlansági kifogásról .	6
C – A fellebbezésről	6
1. A teljes egészükben elfogadhatatlan jogalapok: a második, a harmadik, a negyedik és az ötödik jogalap	6
a) A második jogalap	6
b) A harmadik jogalap	7

¹ — Eredeti nyelv: francia.

c) A negyedik jogalap	7
d) Az ötödik jogalap	8
2. Azon jogalapok, amelyeket azért kell elutasítani, mert részben elfogadhatatlanok és részben megalapozatlanok: az első, a hatodik, a hetedik és a kilencedik jogalap	9
a) Az első és a kilencedik jogalap	9
b) A hatodik jogalap	12
c) A hetedik jogalap	14
i) A hetedik jogalap első része	14
ii) A hetedik jogalap második része	15
– Az első kifogás	15
– A második kifogás	17
3. A bíróság összegének kiszámítására vonatkozó nyolcadik jogalap és a szankciók tekintetében a korlátlan felülvizsgálati jogkör gyakorlására vonatkozó kötelezettség megsértésére vonatkozó tizedik jogalap	17
i) A nyolcadik jogalap első része (az első kifogás második és harmadik érve, valamint a második kifogás)	18
ii) Az első rész első kifogásának első és negyedik érve, harmadik és negyedik kifogása, valamint a nyolcadik jogalap fennmaradó része és a tizedik jogalap	20
– A felek érvei	20
– Elemzés	22
α Az első rész: a Bizottság jogai és kötelezettségei	22
β) Második rész: a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogköre	26
αα) A korlátlan felülvizsgálati jogkör elmélete	26
ββ) A korlátlan felülvizsgálati jogkörre vonatkozó elmélet szóban forgó ügyre való alkalmazása	33
V – Véggövetkeztetések	41

1. A jelen ügy tárgya a Telefónica SA (a továbbiakban: Telefónica) és a Telefónica de España SAU (a továbbiakban: Telefónica de España) által a Törvényszék ítélete² ellen benyújtott fellebbezés, amelyben a Törvényszék elutasította a C(2007) 3196 végleges bizottsági határozat³ megsemmisítése, valamint másodlagosan a bírság összegének törlése vagy csökkentése iránti keresetüket.

I – A jogvita előzményei

2. A Törvényszék a megtámadott ítélet 3–29. pontjában a következőképpen foglalta össze a jogvita előzményeit:

„3. 2003. július 11-én a Wanadoo España (jelenleg France Telecom España SA) panaszt nyújtott be a [...] Bizottság[...]hoz, amelyben azt állította, hogy a Telefónica kiskereskedelmi árai és a regionális szintű nagykereskedelmi nagy sebességű hozzáférési szolgáltatás ára közötti árrés, valamint a kiskereskedelmi árak és az országos szintű nagykereskedelmi nagy sebességű hozzáférési szolgáltatás ára közötti árrés nem volt elégséges ahhoz, hogy a Telefónica versenytársai versenyezzenek vele [...].

[...]

6. A Bizottság 2007. július 4-én elfogadta a jelen kereset tárgyát képező megtámadott határozatot.

7. Elsősorban a Bizottság a megtámadott határozatban meghatározta a három érintett termékpiacot, vagyis a kiskereskedelmi nagy sebességű hozzáférési szolgáltatások piacát, valamint a nagykereskedelmi hozzáférési szolgáltatások két piacát [...].

[...]

15. A megtámadott határozat szerint a releváns nagykereskedelmi és kiskereskedelmi földrajzi piacok a (Spanyolország területén található) országos piacok [...].

16. Másodsorban a Bizottság megállapította, hogy a Telefónica a két érintett nagykereskedelmi piacon erőfölényes helyzetben van [...]. Az érintett időszakban ugyanis a Telefónica a regionális szintű nagykereskedelmi termék szolgáltatása tekintetében monopóliumhelyzetben volt, illetve az országos szintű nagykereskedelmi termék piacának több mint 84%-ával rendelkezett [...]. A megtámadott határozat értelmében [...] a Telefónica a kiskereskedelmi piacon is erőfölényes helyzetben van.

17. Harmadsorban a Bizottság azt vizsgálta meg, hogy a Telefónica visszaélt-e erőfölényes helyzetével az érintett piacokon [...]. E tekintetben a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a Telefónica megsértette az EK 82. cikket azáltal, hogy a spanyol fogyasztói piacon kínált kiskereskedelmi nagy sebességű hozzáférési szolgáltatások árai és a regionális, valamint országos szintű nagykereskedelmi nagy sebességű hozzáférési szolgáltatások árai közötti árprés formájában 2001 szeptembere és 2006 decembere közötti időszakban tisztességtelen árakat kényszerített versenytársaira [...].

[...]

2 — A T-336/07. sz., Telefónica és Telefónica de España kontra Bizottság ügyben 2012. március 29-én hozott ítélet (a továbbiakban: a megtámadott ítélet).

3 — A[z EUMSZ 102.] cikk alkalmazására vonatkozó eljárásban 2007. július 4-én hozott határozat (COMP/38.784 – Wanadoo España kontra Telefónica ügy) (a továbbiakban: vitatott határozat).

25. A bírság összegének kiszámítása érdekében a Bizottság a [vitatott] határozatban a 17. rendelet^[4] 15. cikkének (2) bekezdése és az ESZAK-Szerződés 65. cikkének (5) bekezdése alapján kiszabott bírság megállapításának módszeréről szóló iránymutatásban (a továbbiakban: 1998. évi iránymutatás) szereplő módszertant (HL 1998. C 9., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1 kötet, 171. o.) alkalmazta.
26. A Bizottság először a jogsértés súlyát és hatását, valamint az érintett földrajzi piac méretét értékelte. Először is a jogsértés súlya tekintetében úgy ítélte meg, hogy egy gyakorlatilag monopolhelyzetben lévő vállalkozás által elkövetett erőfölénnyel való visszaélésről van szó, amelyet az 1998. évi iránymutatásra figyelemmel »különösen súlyosnak« kell minősíteni [...]. A Bizottság a [vitatott] határozat (744)–(750) preambulumbekkezdésében különösen elhatárolja [...] [»Deutsche Telekom«-ügytől⁵], amelyben a Bizottság a Deutsche Telekom ugyancsak árprés [»margin squeeze«]⁶] formájában megvalósuló jogsértését nem minősítette az 1998. évi iránymutatás értelmében »különösen súlyosnak«. Továbbá a Bizottság a megállapított jogsértés hatására vonatkozóan figyelembe vette azt a tényt, hogy a szóban forgó piacok jelentős gazdasági értékkel bírtak, és döntő szerepet játszottak az információs társadalom megteremtésében, valamint hogy a Telefónica kiskereskedelmi piacon kifejtett erőfölénnyel való visszaélése jelentős volt [...]. Végül az érintett földrajzi piac méretével kapcsolatosan a Bizottság többek között megjegyezte, hogy a spanyol nagy sebességű internetszolgáltatási piac az ötödik legnagyobb nemzeti nagy sebességű internetszolgáltatási piac az Európai Unióban, és hogy ugyan az árpréssel kapcsolatos esetek szükségképpen egyetlen tagállam területére korlátozódtak, ez megakadályozta a többi tagállamból származó piaci szereplőket abban, hogy belépjenek e gyorsan növekedő piacra [...].
27. A [vitatott] határozat szerint a bírság 90 000 000 eurós kiindulási összege figyelembe veszi azt a tényt, hogy a visszaélésszerű magatartás az érintett időszak során, és különösen a »Deutsche Telekom«-határozat meghozatalát követően valósult meg[...]. A Bizottság a Telefónica jelentős gazdasági erejének figyelembevétele és a bírság megfelelően elrettentő hatásának biztosítása érdekében 1,25-szörös szorzót alkalmazott a bírság kiindulási összege tekintetében, így a kiindulási összeg 112 500 000 euró lett[...].
28. M[ásodszor, m]ivel a jogsértés 2001 szeptemberétől 2006 decemberéig, vagyis öt év és négy hónapon át tartott, a Bizottság a bírság kiindulási összegét 50%-kal növelte. A bírság alapösszegét így 168 750 000 euróban állapította meg [...].
29. Harmadszor a Bizottság a rendelkezésre álló bizonyítékokra figyelemmel úgy ítélte meg, hogy a jelen ügyben bizonyos enyhítő körülmények fennállását figyelembe lehet venni, mivel az érintett, a Telefónica a jogsértést legalábbis hanyagságból követte el. A Bizottság 10%-kal csökkentette a Telefónicával szemben kiszabandó bírság összegét, így az 151 875 000 euró lett [...].”

II – A Törvényszékhez benyújtott kereset és a megtámadott ítélet

3. A Törvényszék előtt a vitatott határozat megsemmisítésére irányuló elsődleges kereseti kérelmeik alátámasztásául a Telefónica és a Telefónica de España fellebbezésük alátámasztása végett hat jogalapra hivatkoztak, amelyek a védelemhez való jog megsértésére, az érintett nagykereskedelmi piac meghatározásával kapcsolatos több ténybeli tévedésre és téves jogalkalmazásra, az érintett piacokon

4 — [Az EUMSZ 101.] cikk és [EUMSZ 102.] cikk végrehajtásáról szóló, 1962. február 6-i 17. tanácsi rendelet (HL 1962. 13., 204. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 3. o.).

5 — A[z EUMSZ 102.] cikk alkalmazására vonatkozó eljárásban 2003. május 21-én hozott 2003/707/EK bizottsági határozat (COMP/C 1/37.451., 37.578., 37.579. sz. Deutsche Telekom AG ügyek) (HL L 263., 9. o.; a továbbiakban: Deutsche Telekom határozat). E tekintetben lásd a C-280/08. P. sz., Deutsche Telekom kontra Bizottság ügyben 2010. október 14-én hozott ítéletet (EBHT 2010., I-9555. o.), valamint Mazák főtanácsnoknak az erre az ügyre vonatkozó indítványát.

6 — A jelen indítványban kizárólag az árprés kifejezést használom.

fennálló erőfölényes helyzetük megállapításával kapcsolatos több ténybeli tévedésre és téves jogalkalmazásra, az EUMSZ 102. cikknek a visszaélészerű magatartásuk miatti alkalmazásával kapcsolatos több ténybeli tévedésre és téves jogalkalmazásra, a visszaélészerű magatartásukkal, valamint annak versenyellenes hatásával kapcsolatos több ténybeli tévedésre és a tények téves értékelésére, valamint téves jogalkalmazásra, végül az EUMSZ 102. cikk *ultra vires* alkalmazására, valamint a szubszidiaritás, az arányosság, a jogbiztonság, a jóhiszemű együttműködés és a gondos ügyintézés elvének megsértésére vonatkoztak.

4. Másodlagosan a fellebbezők két, a bíróság törlésére vagy a bírágösszeg csökkentésére irányuló jogalapra hivatkoztak, i. a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének, továbbá az 1/2003/EK tanácsi rendelet⁷ 23. cikke (2) bekezdésének, illetve a jogbiztonság és a jogos bizalom elvének megsértésére, és az ezzel kapcsolatos több ténybeli tévedésre és téves jogalkalmazásra vonatkozóan, ii. az arányosság, az egyenlő bánásmód, a büntetések egyéniesítésének elvének, valamint az indokolási kötelezettségnek a bírágösszeg meghatározása során való megsértésére, és az ezzel kapcsolatos több ténybeli tévedésre és téves jogalkalmazásra vonatkozóan. A Törvényszék e jogalapok mindegyikét és a keresetet is teljes egészében elutasította.

III – A Bíróság előtti eljárás

5. A Bíróság előtt az írásbeli eljárásban a fellebbezőkön és a Bizottságon kívül az elsőfokú eljárásban részt vevő három beavatkozó, vagyis az Asociación de usuarios de servicios bancarios (Ausbanc Consumo, a továbbiakban: Ausbanc), a France Telecom (a jelen ügy eredeti panaszosza), valamint a European Competitive Telecommunications Association (a továbbiakban: ECTA) vett részt. A 2013. május 16-án tartott tárgyaláson – amely kizárólag a fellebbezés hetedik, nyolcadik és tizedik jogalapját érintette (amelyeket a bíróság összegének kiszámításával kapcsolatos ténybeli tévedésre és téves jogalkalmazásra, valamint a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogköre alkalmazásának kötelezettségére alapítottak) – valamennyi fél előterjesztette észrevételeit.

IV – A fellebbezés

A – A Törvényszék előtti tárgyalás szó szerinti jegyzőkönyvéhez vagy az arról készült felvételhez való hozzáférésre irányuló kérelemről

6. A fellebbezők és az Ausbanc kérték, hogy a Bíróság az EUMSZ 15. cikk értelmében engedélyezzen számukra hozzáférést a Törvényszék előtt 2011. május 23-án tartott tárgyalás szó szerinti jegyzőkönyvéhez vagy az arról készült felvételhez. Véleményem szerint ezeket a kérelmeket el kell utasítani, mivel a Törvényszék előtt megtartott tárgyalás szó szerinti jegyzőkönyve vagy a felvétel a Törvényszék hivatalvezetőjének szóló szolgálati utasítások 5. cikkének (1) bekezdése értelmében nem képezi az ügy Bíróságnak megküldött iratainak részét.

⁷ – A 2004. május 1-jétől hatályos, a[z EUMSZ 101.] és [102.] cikkben meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o., magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.).

B – A Bizottság által a fellebbezés egészére vonatkozóan felhozott elfogadhatatlansági kifogásról

7. Meg kell állapítani, hogy i. a zavarosan és rendszerezetlenül megfogalmazott fellebbezés rendkívül hosszú – a keresetlevél francia fordítása nem kevesebb mint 133 oldalból áll szimpla sorközzel, és 492 pontot tartalmaz⁸ –, és önmagát ismétli, mivel több száz jogalapot, részt, kifogást, érvet és érvelést tartalmaz (amely a Bizottság álláspontja szerint az Európai Unió peres eljárásainak történetében rekordnak számít); ii. a fellebbezés gyakorlatilag módszeresen a tények újbóli vizsgálatát célozza olyan kijelentések leple alatt, amelyek szerint a Törvényszék „téves jogi kritériumot alkalmazott”; iii. a jogalpok gyakran olyan egyszerű kijelentések, amelyek minden indokolást nélkülöznek; továbbá iv. a fellebbezők egyrészt gyakran a vitatott határozatot és nem a megtámadott ítéletet vitatják, és másrészt, amikor ténylegesen a megtámadott ítéletet is vitatják, gyakorlatilag soha nem jelölik meg az ítéletnek azokat a részeit vagy konkrét pontjait, amelyek az állítólagos téves jogalkalmazásra vonatkozó kifogást tartalmaznának.

8. Ezek a megállapítások, valamint a védelemhez való jog Bizottság általi gyakorlásának nehézségei, sőt, talán lehetetlensége inspirálták az általa a fellebbezés egészével szemben benyújtott elfogadhatatlansági kifogást. Még ha együtt is tudok érezni némiképpen ezzel az elfogadhatatlansági kifogással – és egyébiránt a fellebbezés számos része nyilvánvalóan elfogadhatatlannak tűnik – ez nem változtat azon, hogy a fellebbezés egésze nem nyilvánítható elfogadhatatlannak, mivel a fellebbezés egyes jogalapjai vagy érvei (még ha ezek csupán tük is a szénakazalban) megfelelnek az elfogadhatóság követelményének. Ezek a „tük” ezen túlmenően egyes, részben eddig nem tárgyalt elvi kérdéseket is felvetnek, így különösen a Törvényszéknek a korlátlan felülvizsgálati jogkörének gyakorlására vonatkozó kötelezettségével kapcsolatosan.

9. Ennélfogva a Bizottság által a fellebbezés egészével szemben előadott elfogadhatatlansági kifogást véleményem szerint el kell utasítani.

C – A fellebbezésről

1. A teljes egészükben elfogadhatatlan jogalpok: a második, a harmadik, a negyedik és az ötödik jogalap

10. Ezek a jogalpok – amelyeket az érintett piac meghatározásával, az erőfölényes helyzet, valamint az erőfölénnyel való visszaélés és annak a versenyre gyakorolt hatása értékelésével kapcsolatos téves jogalkalmazásra alapítottak – véleményem szerint elfogadhatatlanok, mivel lényegében a tényeknek a Törvényszék ítéletében található értékelését vitatják. Ezen túlmenően ezek a jogalpok csak ritkán jelölik meg a megtámadott ítélet releváns pontjait vagy részeit, miközben azok feltüntetése a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint kötelező, amint azt a Bíróság eljárási szabályzata 169. cikkének (2) bekezdése és 178. cikkének (3) bekezdése is előírja és megerősíti.

a) A második jogalap

11. A fellebbezők a fellebbezés 37. pontjában azt állítják, hogy a Törvényszék tévesen utasította el annak a megállapítását elsődlegesen, hogy a helyi hurok átengedése, az országos szintű nagykereskedelmi termék és a regionális szintű nagykereskedelmi termék ugyanazon nagykereskedelmi piac részét képezi, másodlagosan pedig hogy az országos szintű és a regionális szintű nagykereskedelmi termék ugyanazon nagykereskedelmi piac részét képezi.

⁸ – Tehát egy Bírósághoz benyújtott fellebbezés (amelynek csak jogi érveket kellene tartalmaznia) hosszabb, mint a Törvényszékhez benyújtandó szabályszerű keresetlevél! Ráadásul több, gyakorlatilag olyan érthetetlen pontot tartalmaz, mint például a 298. pont, amelyben egy 121 szóból álló mondat található.

12. Úgy vélem, hogy a Bizottság, az ECTA, a France Telecom és az Ausbanc által a második jogalap egészével kapcsolatban előterjesztett elfogadhatatlansági kifogásnak helyt kell adni. Először is, az ezen jogalap alátámasztásaként előadott kifogások homályosak és gyakorlatilag értelmezhetetlenek. Másodsor, ez a jogalap valójában a tények Törvényszék általi értékelésének a vitatására irányul. Harmadsor, a fellebbezők több olyan új elemre is hivatkoznak, amelyeket az elsőfokú eljárásban nem tárgyaltak meg, így például arra, hogy a Bizottság nem alkalmazta az „SSNIP-tesztet”⁹, hogy a piac meghatározása nincs összhangban a piac meghatározásáról szóló közleménnyel¹⁰, hogy a piac meghatározásához piacvizsgálaton és/vagy ökonometriai tanulmányon alapuló tapasztalatokra épülő elemzés szükséges, végül, hogy az SSNIP-tesztet konkrét időkeretben kellene alkalmazni.

b) A harmadik jogalap

13. A fellebbezők a fellebbezés 93. pontjában vitatják a Törvényszéknek az országos és a regionális szintű nagykereskedelmi piacon elfoglalt erőfölényes helyzetükkel kapcsolatban kifejtett érvelését.

14. Ebben az esetben is úgy vélem, hogy az ECTA, a France Telecom és az Ausbanc által előterjesztett elfogadhatatlansági kifogásnak helyt kell adni, mivel a harmadik jogalap új állításokon alapul, és azon tényeknek a Törvényszék általi értékelését vitatja, amelyek alapján az megállapította az erőfölényes helyzet fennállását. A fellebbezők a megtámadott ítélet 149., 150., 162. és 163. pontjait vitatva – mivel a Törvényszék az erőfölényes helyzet fennállását kizárólag a fellebbezők magas piaci részesedése alapján állapította meg, és tévesen figyelmen kívül hagyta azt a versenynyomást, amelynek azok a hozzáférések megkérdőjelezendő piacán ki voltak téve – vitatják a tényeknek a Törvényszék általi, a megtámadott ítélet 157. pontjában foglalt azon értékelését, amelynek alapján az azt állapította meg, hogy a szóban forgó nagykereskedelmi piac nem megkérdőjelezendő piac¹¹. Következésképpen ezeket az érveket elfogadhatatlannak kell nyilvánítani.

c) A negyedik jogalap

15. A felperesek a fellebbezés 120. pontjában lényegében azt állítják, hogy a Törvényszék tévesen állapította meg, hogy megsértették az EUMSZ 102. cikket, tekintettel arra, hogy a szolgáltatásnyújtás visszaélésszerű megtagadásának („refusal to deal”) megállapítását megalapozó feltételek nem álltak fenn, és ezzel megsértette a tulajdonhoz való jogukat, valamint az arányosság, a jogbiztonság és a jogszerűség elveit.

16. Ebben az esetben is úgy vélem, hogy a Bizottság, az ECTA, a France Telecom és az Ausbanc által a negyedik jogalap egészével szemben előterjesztett elfogadhatatlansági kifogásnak helyt kell adni, mivel i. az érveket, amelyeken az nyugszik, az elsőfokú eljárásban nem tárgyalták meg (például a tulajdonhoz való jog állítólagos megsértésével kapcsolatos érvet, amely ezen jogalap központi elemének tűnik, vagy az arányosság és a jogbiztonság elvével kapcsolatos érveket); vagy ii. ezen érvek a tényeknek a Törvényszék általi értékelését vitatják, és valójában azt kérik a Bíróságtól, hogy értékelje újból azokat; vagy iii. ezen érveket nem fejtették ki világosan (mint a TeliaSonora Sverige-ügyben¹² kialakított ítélkezési gyakorlat indokolással alá nem támasztott vitatása), vagy ezen érvek nem jelölik meg megfelelő pontossággal a megtámadott ítélet releváns pontjait.

9 — Az „SSNIP” a „small but significant and non-transitory increase in price” rövidítése (az árak csekély, de jelentős mértékű és nem átmeneti növekedésének tesztje).

10 — A [z uniós] versenyjog alkalmazásában az érintett piac meghatározásáról szóló 1997. december 9-i bizottsági közlemény (HL 1997. C 372.).

11 — Vagyis egy olyan piac, amelyen a Telefonica ügyfelei és versenytársai reprodukálni tudták a Telefonica hálózatát oly módon, hogy a piaci részesedésüktől független hatékony versenynyomást tudtak gyakorolni.

12 — A C-52/09. sz. ügyben 2011. február 17-én hozott ítélet (EBHT 2011., I-527. o.).

d) Az ötödik jogalap

17. Ebben, a fellebbezés 149. pontjában található jogalapban a fellebbezők a Bizottság által alkalmazott két árprésteszt összefoglalását követően lényegében arra szorítkoznak, hogy megismételjék az e tekintetben az elsőfokú eljárásban a Törvényszékhez benyújtott keresetlevelükben kifejtett kifogásokat, valamint hogy vitassák a Törvényszék által a megtámadott ítélet 199–265. pontjában az e kifogásokra adott válaszokat.

18. Valójában – és gyakran anélkül, hogy pontosan megjelölnék a megtámadott ítélet releváns pontjait – a fellebbezők a Törvényszék által értékelt tények és bizonyítékok újbóli értékelését kívánják elérni, ami a fellebbezési szakban nyilvánvalóan elfogadhatatlan, kivéve a bizonyítékok elferdítésének esetét, amelyet a fellebbezők nem bizonyítanak.

19. Erre az alábbiakban hozok néhány példát:

- a fellebbezők azt állítják, hogy az alternatív piaci szereplők a nagykereskedelmi termékek optimális kombinációját alkalmazták. Ezzel kétségbe vonják a Törvényszéknek a megtámadott ítélet 130., 195. és 280. pontjában kifejtett azon ténybeli megállapítását, amely szerint a nagykereskedelmi termékek kombinációjának alkalmazása nem bizonyított;
- a fellebbezők a fellebbezés 162. pontjában láthatóan a megtámadott ítélet 207. pontját vitatják, azt állítva, hogy a Törvényszék elferdítette a tényeket, amikor azt állapította meg, hogy a helyi hurok tényleges alkalmazása csak 2004 végén kezdődött. A fellebbezők szerint egyrészt a Törvényszéknek ezt az időpontot megelőzően és azt követően két elemzési időszakot kellett volna megállapítania, és másrészt a versenytársak 2004 előtt is ténylegesen alkalmazták a helyi hurkot. Márpedig ez az érv nem jelöli meg pontosan az ügy iratainak egyetlen olyan konkrét elemét sem, amelyet a Törvényszék elferdített volna. Mindenesetre az ügy irataiból az derül ki, hogy a fellebbezők az elsőfokú eljárásban nem hivatkoztak arra, hogy 2004-től új időszak kezdődött volna;
- a fellebbezők a fellebbezés 167. pontjában láthatóan a megtámadott ítélet 217. pontját vitatják, mivel szerintük a Törvényszék a fellebbezők által ajánlott korrekciós mechanizmusok figyelmen kívül hagyásával és az ártatlanság vélelmének figyelmen kívül hagyásával tévesen feltételezte, hogy a referencia-időszak meghosszabbítása elfogadhatatlan torzítást eredményezne. E tekintetben elegendő megjegyezni azt, hogy a Törvényszék csak a fellebbezők valamelyik érvét foglalta össze anélkül, hogy azt értékelte volna. Mindenesetre az ártatlanság vélelmével kapcsolatos érvre a fellebbezők először a fellebbezés keretében hivatkoztak;
- a fellebbezők a fellebbezés 178. és azt követő pontjaiban továbbá azt állítják, hogy a Törvényszék a Bizottság által a vitatott határozatban alkalmazott „időszakos” módszer vizsgálatokor a megtámadott ítélet 233–264. pontjában több alkalommal tévesen alkalmazta a jogot. Ezek az érvek véleményem szerint elfogadhatatlanok, mivel a fellebbezők a Törvényszék előtt nem az „időszakos” módszer alkalmazását, csak annak a Bizottság általi végrehajtását vitatták;
- a fellebbezők a fellebbezés 181. pontjában továbbá azt állítják, hogy a Törvényszék a kereskedelmi alkalmazottak költségeinek vizsgálata keretében a megtámadott ítélet 234–244. pontjában több alkalommal tévesen alkalmazta a jogot. Arra hivatkoznak, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a „hasonlóan hatékony versenytárs”-tesztet, mivel nem vette figyelembe azt a lehetőséget, hogy egy hasonlóan hatékony versenytárs alvállalkozásba adhatja a kereskedelmi szolgáltatásait. Ez az érv elfogadhatatlan, mivel új állításokkal az első fokon folytatott jogvita keretein túl terjeszti a fellebbezést, és a tények újbóli értékelésére kéri a Bíróságot;
- a fellebbezők a fellebbezés 183. pontjában láthatóan az ítélet 244. pontját vitatják, mivel a Törvényszék tévesen hagyta figyelmen kívül a fellebbezők eredménytábláiba foglalt költségbecsléseket, nem gyakorolta korlátlan felülvizsgálati jogkörét, fogadta el a hosszú távú

átlagos költségnövekedés módszerét (long run incremental costs, a továbbiakban: hosszútávú költségnövekedés), és alkalmazta a forgalmazás többletköltségeinek értékelésekor könyvelésük teljesen megosztott költségeit. Ezeket az érveket is el kell utasítani, mivel arra irányulnak, hogy a Bíróság bírálja felül a tényeknek a megtámadott ítélet 237–244. pontjában foglalt értékelését;

- elfogadhatatlanok a fellebbezőknek a megtámadott ítélet 245–251. pontjára vonatkozó, az ügyfélkör átlagidőtartamának vizsgálatával kapcsolatos érvei, mivel azok új állításokon alapulnak;
- a fellebbezők a fellebbezés 188. pontjában a megtámadott ítélet 256. és 257. pontját kifogásolják, amelyekben szerintük a Törvényszék tévesen utasította el az általuk javasolt súlyozott átlagos tőkeköltséget (WACC), valamint a megtámadott ítélet 259–264. pontját kifogásolják, amelyekben a Törvényszék véleményük szerint a több költségtétel állítólagos kétszeres elszámolásának vizsgálatával kapcsolatban tévesen alkalmazta a jogot, illetve a bizonyítékoknak a Törvényszék általi értékelését vitatják (amely a meggyőződését az ügy iratai elemeinek és a felek között lefolytatott vitának az átfogó vizsgálatára alapította);
- a fellebbezők azt állítják továbbá a fellebbezés 218. pontjában, hogy a Törvényszéknek azt kellett volna megállapítania, hogy az inputok nagykereskedelmi ára és a kiskereskedelmi ár közötti árkülönbség a jelen ügyben pozitív, amire tekintettel a konkrét hatások bemutatását vagy a fellebbezők magatartásának valószínű hatásai tekintetében különösen magas bizonyítóerejű bizonyítékokat kellett volna megkövetelnie. Ez az érv, mivel első alkalommal a fellebbezésben jelenik meg, elfogadhatatlan.

20. A fellebbezők ezt követően a fellebbezés 220., 227. és 231. pontjában három olyan, valószínűleg a megtámadott ítélet 274–276. pontját érintő érvre hivatkoznak, amelyek szerint a Törvényszék tévesen ítélte meg úgy, hogy a fellebbezők magatartásának valószínű hatásai bizonyítottak, pedig: (a) a Bizottságnak meg kellett volna vizsgálnia, hogy a fellebbezőkhöz hasonlóan hatékony alternatív piaci szereplők nyereségességét ténylegesen csökkentette-e az előbbieik árképzési gyakorlata, (b) a Bizottságnak elemeznie kellett volna a piaci nagykereskedelmi és kiskereskedelmi árak közötti kapcsolatot annak meghatározása érdekében, hogy az árprés valóban korlátozta-e az alternatív piaci szereplőknek a kiskereskedelmi ár meghatározására való képességét, és (c) a Bizottságnak elemeznie kellett volna a nagykereskedelmi ár, a szolgáltatók cash flow-ja és a befektetési szintjük közötti kapcsolatot annak meghatározása érdekében, hogy az árprés valóban korlátozta-e az alternatív piaci szereplők befektetési képességét. Ez a három érv véleményem szerint elfogadhatatlan, mivel azokra az elsőfokú eljárásban nem hivatkoztak, és az a céljuk, hogy a fellebbezés keretében kerüljön sor a fellebbezők magatartása „tényleges hatásainak” megtárgyalására. Az elsőfokú eljárásban benyújtott keresetlevél a 191–199. pontjában csak a „valószínű hatások” kérdését vetette fel, kifogásolva, hogy a vitatott határozat úgy tekintette az ilyen hatásokat, mint az árpréseszt eredményeinek szükségszerű következményeit. Egyébiránt az említett érvek a tényeknek a Törvényszék által a megtámadott ítélet 275. és 276. pontjában foglalt értékelését is vitatják.

21. A fentiekből következően a második, a harmadik, a negyedik és az ötödik jogalapot elfogadhatatlannak kell nyilvánítani.

2. Azon jogalapok, amelyeket azért kell elutasítani, mert részben elfogadhatatlanok és részben megalapozatlanok: az első, a hatodik, a hetedik és a kilencedik jogalap

a) Az első és a kilencedik jogalap

22. E két jogalap között olyan mértékű átfedés van, hogy a kilencedik jogalap összefoglalójában a fellebbezők szó szerint megismétlik az első jogalapjukban kifejtett érvelés egy részét. Következésképpen e két jogalapot együtt kell megvizsgálni. Először, a fellebbezőknek a fellebbezés 12. pontjában szereplő érvei a Törvényszék előtti eljárás – amely 2007. október 1-jétől 2012. március

29-ig tartott – aránytalan hosszúságára vonatkoznak, amely megsértette az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 47. cikke, valamint az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt európai egyezmény (a továbbiakban: az EJEE) 6. cikke által biztosított ésszerű határidőn belül hatékony bírói jogvédelemhez való alapvető jogukat. A fellebbezők a fellebbezés 14. pontjában elsődlegesen azt állítják, hogy az eljárás aránytalan hosszúsága a jogvita kimenetelére vonatkozó hatására tekintettel igazolja a megtámadott ítélet megsemmisítését, mivel az megakadályozta őket abban, hogy még a Bíróságnak a fent hivatkozott TeliaSonera Sverige ügyben hozott ítéletét megelőzően fellebbezést nyújtsanak be, vagy arra tekintettel megváltoztassák írásos érvelésüket. Eltekintve attól a tényről, hogy nem osztom a fellebbezők álláspontját ezen ok-okozati összefüggés tekintetében, rá kívánok mutatni, hogy a Törvényszék előtt tartott tárgyaláson kifejezetten véleményt nyilvánítottak a fent hivatkozott TeliaSonera Sverige ügyben hozott ítélet értelmezése tekintetében, amely tárgyalásra több hónappal az említett ítélet kihirdetése után került sor.

23. Ezt követően a fellebbezők a fellebbezés 15. pontjában másodlagosan arra hivatkoznak, hogy a Baustahlgewebe kontra Bizottság ügyben¹³ kialakított ítélkezési gyakorlattal összhangban a Bíróságnak mindenképpen csökkentenie kell a bírság összegét.

24. A Bizottság, az ECTA, a France Telecom és az Ausbanc álláspontját osztva úgy vélem, hogy a Törvényszék előtti eljárás hossza – amely valamivel kevesebb, mint négy év és hat hónap volt – a jelen ügyben¹⁴ nem ésszerűtlen, tekintettel többek között a következő körülményekre: i. az ügy iratainak technikai bonyolultsága (a Bíróság szerint¹⁵: „az ügy bonyolultsága önmagában alkalmas az első látásra túl hosszúnak tűnő időtartam indokolására”); ii. a vitatott határozat ellen két keresetet nyújtottak be, az egyiket a fellebbezők, a másikat a Spanyol Királyság, amelyeket a Törvényszék párhuzamosan vizsgált, amely körülmény az eljárás meghosszabbodását eredményezte; iii. a fellebbezők – már az elsőfokú eljárás során – aránytalanul hosszú és teljesen szokatlan keresetlevelet nyújtottak be, amely jelentősen meghaladta a Törvényszéknek a felek részére szóló gyakorlati útmutatójában ajánlott maximális oldalszámot. Ezt a keresetlevelet tisztázni kellett, ami meghosszabbította az írásbeli szakaszt, és a keresetlevél tisztázott változata – amely közel 140 oldalt számlált, valamint terjedős és nagy terjedelmű mellékleteket is tartalmazott – továbbra is aránytalan maradt, jelentősen meghaladva a gyakorlati útmutatóban foglalt hosszúságot. Ezt követően a fellebbezők egy 25 mellékletet tartalmazó 112 oldalas választ nyújtottak be, amelyben ráadásul új állításokat is előadtak; iv. az eljárásba annak során több beavatkozó is bekapcsolódott, ami 2009 elejéig kitolta az eljárás írásbeli szakaszát; valamint v. a fellebbezők végül számos bizalmas kezelés iránti kérelmet nyújtottak be a beavatkozókkal szemben, amelyek nagy többségét a Törvényszék elutasította, azonban ezek a körülmények szintén hozzájárultak az eljárás elhúzódásához azzal, hogy a Törvényszéknek el kellett készítenie számos dokumentum kivonatolt változatát.

25. Másodszor, a fellebbezők a fellebbezés 19. pontjában vitatják a megtámadott ítélet 62. és 63. pontjában foglaltakat, amelyek értelmében a Törvényszék úgy határoz, hogy a keresetlevél és a válasz mellékleteit nem veszi figyelembe, amennyiben azok csak a fellebbezők írásos beadványainak törzsszövegében kifejezetten hivatkozott jogalapokat vagy érveket támasztják alá vagy egészítik ki, valamint a megtámadott ítélet 231., 250. és 262. pontjában foglalt megállapításokat, amelyekben a Törvényszék a korábban kifejtett elvre tekintettel elfogadhatatlannak nyilvánít a mellékletek által alátámasztott egyes, a végérték számításával, az ügyfélkör átlagidőtartamával és a több költségtétel kétszeres elszámolásával kapcsolatos érveket.

13 — A C-185/95. P. sz. ügyben 1998. december 17-én hozott ítélet (EBHT 1998., I-8417. o.) 141. pontja.

14 — Megjegyzem, hogy a Törvényszék előtti eljárás hosszúságával kapcsolatos alábbi elvi kérdésekben ismét döntést fog hozni a Bíróság nagytanácsa a C-50/12. sz., Kendrion kontra Bizottság ügyben (folyamatban lévő ügy, amelyben Sharpston főtanácsnok 2013. május 30-án ismertette indítványát), többek között a fent hivatkozott Baustahlgewebe-ügyben hozott ítélet hatályát illetően (amelyben a Bíróság a Törvényszék előtti eljárás túlzott hosszúságára tekintettel csökkentette a bírság összegét), a C-385/07. P. sz., Der Grüne Punkt - Duales System Deutschland kontra Bizottság ügyben 2009. július 16-án hozott ítéletre tekintettel (EBHT 2009., I-6155. o.) (ahol a Bíróság egyáltalán nem szabott ki bírságot, és jelezte a fellebbezőnek, hogy kártérítési keresettel fordulhat a Törvényszékhez).

15 — A C-403/04. P. és C-405/04. P. sz., Sumitomo Metal Industries és Nippon Steel kontra Bizottság egyesített ügyekben 2007. január 25-én hozott ítélet (EBHT 2007., I-729. o.) 116. és 117. pontja, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

26. Véleményem szerint ezek az érvek nyilvánvalóan teljes egészében elfogadhatatlanok, mivel nem jelölik meg pontosan, hogy az esetleges eljárási szabálytalanság mennyiben sértette a fellebbezők érdekeit vagy védelemhez való jogát. Ráadásul egyrészt megalapozatlan az az érv, amely szerint a Törvényszéknek el kellett volna utasítania az elfogadhatatlansági kifogást, mivel a Bizottság azt csak a viszonzválasz szakaszában terjesztette elő, nem pedig az ellenkérelemben, mivel az eljárási cselekmények alaki szabályszerűsége olyan eljárásgátló ok, amelyre a bíróság az alperes magatartásától függetlenül hivatalból hivatkozhat, aki azt ugyanezen oknál fogva az eljárás bármely szakaszában előterjeszheti. Másrészt az az érv ugyancsak megalapozatlan, amellyel a fellebbezők a megtámadott ítélet 62. pontját vitatják, és amely szerint a Törvényszék nem követelheti meg, hogy a keresetlevél valamennyi, az érvek alapjául szolgáló gazdasági számítást tartalmazza. Az ítélkezési gyakorlatnak megfelelően ugyanis a Törvényszék a megtámadott ítélet 58. pontjában csak annyit követelt meg, hogy az „alapvető” ténybeli és jogi „elemek” „legalább összefoglalva, viszont koherens és érthető módon kiderüljenek magából a keresetlevél szövegéből”.

27. Harmadszor, a fellebbezők a fellebbezés 24. pontjában a megtámadott ítélet 182. pontjának tartalmát vitatják, arra hivatkozva, hogy a Törvényszék elferdítette a tényeket és megsértette a védelemhez való jogukat azzal, hogy úgy ítélte meg, hogy a magatartásuk hatásainak értékelése keretében nem hivatkoztak a nagykereskedelmi termékek elengedhetetlenségére. Elsődlegesen kijelentik, hogy az említett elengedhetetlenségre az elsőfokú eljárásban benyújtott keresetlevelük 106. és 108. pontjában válaszuk 216. pontjában és a tárgyaláson, valamint mind az EUMSZ 102. cikk alkalmazhatóságával kapcsolatos jogalapban általánosságban, mind a hatások értékelésének keretében is hivatkoztak. A fellebbezők szerint a nagykereskedelmi termékek elengedhetetlenségével kapcsolatos érvelés egy, a keresetlevélben már kifejtett megsemmisítésre irányuló jogalap kiegészítése. A Bizottsághoz és a France Telecomhoz hasonlóan úgy vélem, hogy ez az érv hatástalan. Elegendő ugyanis azt megállapítani, hogy a Törvényszék által különösen a megtámadott ítélet 268–272., 274–281. és 389–410. pontjában kifejtett érvelés nem a szóban forgó input elengedhetetlen vagy nem elengedhetetlen mivoltán alapul.

28. Másodlagosan a fellebbezők a fellebbezés 28. pontjában hozzáteszik, hogy a Törvényszék eljárási szabályzata 48. cikkének (2) bekezdése mindenképpen jogot biztosít számukra olyan új jogalap előadására, amely az eljárás során kiderült jogi vagy ténybeli elemek alapul, amilyenek a fent hivatkozott TeliaSonera Sverige ügyben hozott ítélet is minősül, mivel a Bíróság abban tisztázta az árpréshatásainak értékelésére alkalmazandó szempontokat. Márpedig az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében – amely értelemszerűen alkalmazandó az előzetes döntéshozatalra is – egy keresetet elutasító ítélet nem ad alapot új jogalapok előadására.¹⁶

29. Negyedszer, a fellebbezők a fellebbezés 33. pontjában úgy vélik, hogy a Törvényszék megsértette a védelemhez való jogukat és az ártatlanság véelmét. Elsődlegesen azt állítják, hogy a Törvényszék megsértette az ártatlanság véelmét azzal, hogy úgy ítélte meg, hogy azok az elemek, amelyekre a Bizottság a vitatott határozatban hivatkozott, ám amelyek a kifogásközlésben nem szerepeltek, csak akkor zárhatók ki, ha a fellebbezők bizonyítják, hogy ez a körülmény megváltoztatná a vitatott határozat eredményét. A fellebbezők véleménye szerint a Törvényszék által megállapított bizonyítási teherre vonatkozó kritérium nem felel meg az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) ítélkezési gyakorlatának.

30. Véleményem szerint ezt az érvet elfogadhatatlannak kell nyilvánítani, mivel egyrészt nem jelöli meg megfelelő pontossággal a megtámadott ítélet téves jogalkalmazást tartalmazó azon pontjait, amelyek megsemmisítését kérik, és másrészt a megtámadott ítélet 86–109. pontjai, amelyek ezt a kérdést részletesen elemzik, a tényeket értékelik, amellyel szemben nincs helye fellebbezésnek. Hozzáteszem,

16 — A Bíróság azt megerősítő ítélete, hogy az Unió intézményei valamely aktusa érvényes, nem tekinthető olyan elemnek, amely lehetővé teszi, hogy új jogalapra hivatkozzanak, tekintettel arra, hogy az csak egy olyan jogi helyzetet erősít meg, amely a felperesek előtt a keresetük benyújtásakor ismert volt (lásd a Bíróság 11/81. sz., Dürbeck kontra Bizottság ügyben 1982. április 1-jén hozott ítéletének [EBHT 1982., 1251. o.] 17. pontját).

hogya a megtámadott ítélet 78. pontja *obiter dictumnak* tűnik a más, döntő megfontolások alapján a 79. és következő pontokban kifejtett érveléshez képest, amely pontokat a fellebbezők nem vitatják. Végül ez az érv megalapozatlan, mivel egyrészt a Törvényszék által a megtámadott ítéletben alkalmazott szempont a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából¹⁷ következik, amely tökéletesen megfelel az EJEB ítélkezési gyakorlatának. Valamely dokumentum közlésének hiánya ugyanis csak akkor jelenti a védelemhez való jog megsértését, ha a Bizottság erre a dokumentumra alapozza kifogásának alátámasztását, és ezt a kifogást csak ez a dokumentum bizonyítja¹⁸. Ha több bizonyíték támaszt alá egy kifejezett megállapítást vagy kifogást, az egyikük hiánya nem elegendő annak a kizárásához, ha más bizonyítékok azt alátámasztják. Ráadásul, amint arról a megtámadott ítélet 103. és 107. pontja is tanúskodik, a Bizottság semmilyen új elemre nem alapozta a fellebbezők felelősségének megállapítását.

31. Másodlagosan a fellebbezés 36. pontjában úgy vélik, hogy bizonyították, hogy az új bizonyítékok kizárásával a vitatott határozat eredménye más lehetett volna. Azt állítják, hogy ezen érvek figyelmen kívül hagyásával a Törvényszék a bizonyítékok értékelésének szempontjai tekintetében elferdítette a tényeket, nyilvánvaló értékelési hibát követett el, valamint tévesen alkalmazta a jogot, ezenkívül megsértette az indokolási kötelezettséget. Ez a kifogás véleményem szerint egyszerre elfogadhatatlan, mivel szükséztől és általános kijelentéseken alapul, és megalapozatlan, mivel a Törvényszék a megtámadott ítélet 88–109. pontjában ténylegesen megvizsgálta az egyes bizonyítékok állítólagosan új jellegét, és az e bizonyítékokhoz való hozzáférés állítólagos hiányának hatását. A France Telecomhoz hasonlóan egyébként úgy vélem, hogy a fellebbezők által említett bizonyítékokat a Bizottság csak annak érdekében tüntette fel a határozatban, hogy cáfolja a fellebbezők által a kifogásközlésre adott válaszukban hivatkozott érveket, és a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Bizottság a jogsértés fennállásával kapcsolatos kifogásának alátámasztásaként nem a szóban forgó dokumentumokat vette alapul (lásd a megtámadott ítélet 103. pontját).

32. A fentiek tükrében az első és a kilencedik jogalap részben elfogadhatatlan és részben megalapozatlan, ezért azokat el kell utasítani.

b) A hatodik jogalap

33. Ezen jogalap első részében a fellebbezők azt állítják (a fellebbezés 242. pontja), hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 287–295. pontjában több alkalommal is tévesen alkalmazta a jogot, amikor a hatáskör túllépése tilalmának a Bizottság általi állítólagos megsértését vizsgálta. Először is azt állítják, hogy a Törvényszék a Bronner-ügyben¹⁹ kialakított ítélkezési gyakorlat téves értelmezését vette alapul, amikor úgy ítélte meg, hogy a Bizottság hatáskörrel rendelkezik a nem elengedhetetlen infrastruktúrák használata árfeltételeinek utólagos megállapítására. Márpedig – amint azt a France Telecom és az ECTA jogosan hangsúlyozta – ez az érvelés nyilvánvalóan megalapozatlan, mivel azt állítja, hogy az EUMSZ 102. cikket nem kellene alkalmazni, ha a fent hivatkozott Bronner-ügyben hozott ítéletben meghatározott feltételek nem teljesülnek.

34. Másodszor, a fellebbezők a fellebbezés 249. pontjában láthatóan a megtámadott ítélet 289. pontjában foglaltakat vitatják, annyiban, amennyiben a Törvényszék elferdítette állításait, ugyanis nem azt állították, hogy a versenyjog szabályai nem alkalmazandók az „eszközszerű piacokra”, hanem azt, hogy azok a nemzeti jogalkotó által előírt hozzáférési kötelezettségre nem alkalmazandók.

17 — Lásd a C-204/00. P., C-205/00. P., C-211/00. P., C-213/00. P., C-217/00. P. és C-219/00. P. sz., Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. január 7-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-123. o.) 71–73. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, valamint a C-322/07. P., C-327/07. P. és C-338/07. P. sz., Papierfabrik August Koehler és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2009. szeptember 3-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-7191. o.) 104. pontját.

18 — A Bizottság a Törvényszék elé terjesztett beadványaiban (az ellenkérelem 15. pontja) kifejtette, hogy a Telefónica állításai nyilvánvalóan hatástalanok, mivel valamennyi olyan pont, amellyel kapcsolatban a Telefónica azt állította, hogy nem nyílt alkalma azokkal kapcsolatban kifejteni állásponjtját, az indokolás kiegészítő eleme volt.

19 — A C-7/97. sz. ügyben 1998. november 26-án hozott ítélet (EBHT 1998., I-7791. o.).

E tekintetben meg kell állapítani, hogy a fellebbezők beadványaikban nem jelölik meg azokat az elemeket, amelyeket a Törvényszék elferdített, sem azt, hogy az elemzése során miben tévedett, ami az elferdítéshez vezethetett. A fellebbezők egyébként az elsőfokú eljárásban válaszuk 241. pontjában azt állították, hogy a versenyjog az „eszközszerű piacokra” nem alkalmazható. Mindenesetre ez a kifogás hatástalan, mivel a fellebbezők nem vitatják, hogy a Törvényszék válasza jogilag helytálló.

35. Harmadszor, a fellebbezők a fellebbezés 251. pontjában láthatóan a megtámadott ítélet 290. pontjában foglaltakat vitatják, annyiban, amennyiben a Törvényszék nem vonta kétségbe a „beruházások fokozatossága” koncepciójának alkalmazását, amely „szabályozási” jellegénél fogva arra készítette a Bizottságot, hogy figyelmen kívül hagyja a termékek kombinációja alkalmazásának lehetőségét. Ez a kifogás számomra nyilvánvalóan elfogadhatatlannak tűnik, mivel nem mutat rá semmilyen téves jogalkalmazásra, és nem vonja kétségbe a Törvényszék által a megtámadott ítélet 290. pontjában tett észrevételek egyikét sem.

36. Negyedszer, a fellebbezők a fellebbezés 253. pontjában láthatóan a megtámadott ítélet 293. pontjában foglaltakat vitatják, annyiban, amennyiben a Törvényszék elferdítette az állításait, ugyanis nem az EUMSZ 102. cikknek a távközlési piacra történő alkalmazhatóságát vitatták, hanem annak a Bizottság általi szabályozási célokra történő alkalmazását. Ez az érv elfogadhatatlan, mivel a fellebbezők beadványaikban nem jelölik meg pontosan azokat az elemeket, amelyeket a Törvényszék elferdített, sem azt, hogy a Törvényszék elemzése során miben tévedett, ami az elferdítéshez vezethetett. Mindenesetre véleményem szerint a Törvényszék nem ferdítette el a fellebbezők állításait, akik ténylegesen azt állították, hogy nem volt szó erőfölénnyel való visszaélésről, mivel a távközlési jog céljai eltérnek a versenyjog céljaitól.

37. Ötödször, a fellebbezők a fellebbezés 254. pontjában láthatóan a megtámadott ítélet 294. pontjának tartalmát vitatják, annyiban, amennyiben a Törvényszék elferdítette a tényeket annak megállapításával, hogy a Bizottságnak csak a 2006-ban elfogadott intézkedéseket jelentették be, pedig egyrészt Spanyolország az új szabályozást 2003-ban ültette át a Ley General de Telecomunicaciones (a telekommunikációról szóló, 2003. november 3-i 32/2003. sz. kerettörvény) útján, másrészt a Bizottság az 1997 óta közzétett végrehajtási jelentések révén gyakorolta ellenőrzési jogkörét. Márpedig – amint arra a Bizottság, az ECTA és a France Telecom helyesen rámutatott – a Törvényszék semmilyen tényt nem ferdített el, mivel 2006 előtt semmilyen intézkedést nem jelentettek be a Bizottságnak, és ezt a fellebbezők sem vitatják. Lényegében irreleváns az a tény, hogy a spanyol hatóságok már 2006 előtt is az uniós jog keretei között jártak el, mivel a fellebbezők a megtámadott ítélet 291. pontjában azzal érvelnek, hogy a Bizottságnak az új keretszabályozás által ráruházott jogkörben kellett volna eljárnia, a Törvényszék azonban a megtámadott ítélet 294. pontjában rámutat arra, hogy e szabályozást az intézkedések 2006-ban történt bejelentését megelőzően nem lehetett alkalmazni.

38. Ezen jogalapnak a fellebbezés 255. pontjában található második részében a fellebbezők azt állítják, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 296–308. pontjában vizsgálata során több alkalommal is tévesen alkalmazta a jogot. Először a fellebbezés 259. pontjában láthatóan a megtámadott ítélet 306. pontjának tartalmát vitatják, annyiban, amennyiben a Törvényszék véleményük szerint megsértette az arányosság elvét azzal, hogy nem vizsgálta meg, hogy a vitatott határozat a nemzeti szabályozó hatóság (la Comisión del Mercado de las Telecomunicaciones [a spanyol távközlési piac bizottsága], a továbbiakban: CMT) által is elérni kívánt célokra figyelemmel arányos és szükséges volt-e. Továbbá a védelemhez való jog megsértésével érvelnek, mivel a Törvényszék arra kötelezte őket, hogy bizonyítsák, hogy a Bizottság eljárása ellentétes volt az arányosság elvével, holott a Bizottság lenne köteles bizonyítani, hogy eljárása megfelelt az említett elvnek. A Bizottság és az ECTA álláspontját osztva úgy vélem, hogy ez az érv elfogadhatatlan, mivel arra a Törvényszék előtt nem hivatkoztak.

39. Másodszor, a fellebbezők a fellebbezés 261. pontjában lényegében a megtámadott ítélet 306. pontjában foglaltakat vitatják, annyiban, amennyiben a Törvényszék megsértette a jogbiztonság elvét azzal, hogy elfogadta, hogy a keretszabályozásnak megfelelő magatartás megvalósíthatja az EUMSZ 102. cikk megsértését. Ez az érv szintén elfogadhatatlan, mivel a Törvényszék előtt a fellebbezők csupán a jogbiztonság elvének megsértésére hivatkoztak, amely abból fakadt, hogy a Bizottság nem vizsgálta meg a CMT magatartását.

40. Harmadszor, a fellebbezők a fellebbezés 264. pontjában a megtámadott ítélet 299–304. pontjának tartalmát vitatják, annyiban, amennyiben a Törvényszék nyilvánvalóan elferdítette a szubszidiaritás elvével kapcsolatos állításait, és figyelmen kívül hagyta, hogy a versenyjog és a távközlés keretszabályozásának céljai azonosak. Ez az érv számomra elfogadhatatlannak tűnik, mivel a fellebbezők nem jelölik meg azokat az állításait, amelyeket a Törvényszék elferdített volna.

41. Ezen jogalapnak a fellebbezés 267. pontjában szereplő harmadik részében a fellebbezők vitatják a Törvényszéknek a jóhiszemű együttműködés és a gondos ügyintézés elvének a Bizottság általi állítólagos megsértésével kapcsolatban lefolytatott vizsgálatát. Pontosabban a megtámadott ítélet 313. és 314. pontjára hivatkoznak, amelyekben a Törvényszék elferdítette állításait, mivel a fellebbezők nem azt kifogásolták a Bizottsággal szemben, hogy a CMT-vel nem egyeztetett a kifogásközlésről, hanem azt, hogy nem valamennyi, a véleménye kialakításához szükséges ténybeli elem alapján járt el, és sem eljárásának alapjai tekintetében, sem a szabályozási célok megvalósítására gyakorolt hatása tekintetében nem működött együtt megfelelően a CMT-vel. Ezzel a Törvényszék tévesen járt el azáltal, hogy nem értékelte, hogy a Bizottság együttműködési és gondos ügyintézési kötelezettségének gyakorlása során megvizsgálta-e annak indokát, és egyeztetett-e a CMT-vel eljárása céljáról, valamint az árprés kiszámításának módszeréről (vagyis a CMT által alkalmazott tesztről). Ez az érv számomra nyilvánvalóan elfogadhatatlannak tűnik, mivel a fellebbezők nem jelölik meg sem azt, hogy a Törvényszék milyen elemeket ferdített el, sem azt, mit elemzett tévesen. Ezenfelül ez az érv nyilvánvalóan megalapozatlan, mivel a Törvényszék megállapította – amit a fellebbezők nem vitattak –, hogy egyrészt a CMT ténylegesen részt vett a közigazgatási eljárásban, másrészt, hogy az 1/2003 rendelet releváns rendelkezései nem kötelezik a Bizottságot arra, hogy a nemzeti szabályozó hatóságokkal egyeztessen.

42. A fentiek összessége alapján véleményem szerint a hatodik jogalap vagy elfogadhatatlan, vagy megalapozatlan, ezért azt el kell utasítani.

c) A hetedik jogalap

i) A hetedik jogalap első része

43. A fellebbezők a fellebbezés 274. pontjában azt állítják, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 353–369. pontjában a jogsértés erőfölénnyel való visszaéléssé minősítése vizsgálatának keretében megsértette a jogbiztonságnak és a büntetések jogszerűségének az EJEE 7. cikkében és a Charta 49. cikkében foglalt elvét. Hangsúlyozzák, hogy a Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletnek²⁰ megfelelően ezekkel az elvekkel ellentétes lehet valamely jogsértést megállapító norma olyan új ítélkezési gyakorlatbeli értelmezésének a visszamenőleges hatályú alkalmazása, amelynek eredménye a jogsértés elkövetésének időpontjában nem volt ésszerűen előre látható, különös tekintettel e normának az akkor érvényes ítélkezési gyakorlatban elfogadott értelmezésére.

20 — A C-189/02. P., C-202/02. P., C-205/02. P–C-208/02. P. és C-213/02. P. sz. egyesített ügyekben 2005. június 28-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-5425. o.).

44. A fellebbezők a fellebbezés 281. pontjában található „Világos és előre látható precedensek” című kifogásukban csupán összefoglalják a megtámadott ítélet 357–368. pontját. A fellebbezés 284. pontjában szereplő második kifogásukban a megtámadott ítélet 357. pontjának tartalmát kifogásolják, annyiban, amennyiben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Bizottság mérlegelési mozgásterébe tartozik a bírság kiszabásának lehetősége, és ezzel megsértette az EJEE 6. cikkében és az EK 229. cikkben (jelenleg EUMSZ 261. cikk) megállapított korlátlan felülvizsgálati jogkör gyakorlásának kötelezettségét, valamint az EJEE 7. cikkében foglalt jogszerűség és jogbiztonság elvét. A fellebbezés 286. pontjában szereplő harmadik kifogással láthatóan a megtámadott ítélet 356–362. pontját kifogásolják, mivel a Törvényszék tévesen következtetett arra, hogy az EUMSZ 102. cikknek a magatartásukra történt alkalmazása világos és előre látható precedenseken alapult. A fellebbezők a fellebbezés 302. pontjában található negyedik kifogásukkal láthatóan a megtámadott ítélet 363–369. pontját támadják, mivel a Törvényszék tévesen következtetett arra, hogy a Bizottság által az árprés fennállásának megállapításához alkalmazott módszer ésszerűen egyértelmű és előre látható precedenseken alapult.

45. Számomra e jogalap első részének az egésze elfogadhatatlannak tűnik, mivel a fellebbezők az elsőfokú eljárásban az egyértelmű precedensek fennállásának kérdésére nem azért hivatkoztak, hogy a bírság kiszabásának elvét vitassák, hanem arra kizárólag a bírság összegével és az erőfölénnyel való visszaélés fennállásával összefüggésben utaltak.

ii) A hetedik jogalap második része

46. A felperesek a fellebbezés 310. pontjában azt állítják, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 319–352. pontjában magatartásuknak az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése szerinti „szándékosan vagy súlyos gondatlanságból elkövetett jogsértésnek” való minősítése során több alkalommal is tévesen alkalmazta a jogot.

– Az első kifogás

47. Az első érv: a fellebbezők láthatóan a megtámadott ítélet 322–326. pontját kifogásolják, annyiban, amennyiben a Törvényszék tévesen ítélte meg úgy, hogy a piacnak a Bizottság által a vitatott határozatban alkalmazott meghatározását előre láthatóan. A Bizottság álláspontjával összhangban elegendő megállapítani, hogy a Törvényszék a piac meghatározásának a helyettesíthetőségen alapuló klasszikus szempontjait alkalmazta, amelyeket nem lehet „előre nem láthatónak” minősíteni. Egyébiránt a regionális szintű nagykereskedelmi piac és az országos szintű nagykereskedelmi piac közötti megkülönböztetés állítólagos előre nem láthatósága hatástalan, mivel a fellebbezők mindkét piacon erőfölényes helyzetben voltak és árprést alkalmaztak.

48. Konkrétabban a fellebbezők a fellebbezés 317. pontjában láthatóan a megtámadott ítélet 323. pontját kifogásolják, annyiban, amennyiben a Törvényszék véleményük szerint az EJEB kiszámíthatósággal kapcsolatos ítélkezési gyakorlatát figyelmen kívül hagyva úgy ítélte meg, hogy a fellebbezőknek világos jogi tanácsokért kellett volna folyamodniuk, anélkül, hogy ellenőrizte volna, hogy azt valóban megtették-e, és feltételezve, hogy az említett tanácsok egybeestek a Bizottság megközelítésével. E tekintetben meg kell állapítani, hogy az ítélkezési gyakorlat sosem tulajdonított jelentőséget annak a ténynek, hogy egy vállalkozás kért-e tanácsot, vagy sem, mivel az azt feltételeznél, hogy a vállalkozások büntetlenek maradnak, ha nem kérnek jogi tanácsot.

49. Ezt követően a fellebbezők a fellebbezés 319. pontjában lényegében a megtámadott ítélet 326. pontját kifogásolják, amelyben a Törvényszék véleményük szerint figyelmen kívül hagyta a piac meghatározása előreláthatóságának jogi szempontját és következőképpen a magatartásuk következményei előreláthatóságának a szempontját azzal, hogy nem vette figyelembe a fellebbezők által hivatkozott összefüggéseket és bizonyos körülményeket, mint például azt a tényt, hogy a rendelkezésre álló precedensek egységes piacot határoztak meg, azt a tényt, hogy egyes szolgáltatók az inputok

kombinációját alkalmazták, azt a tényt, hogy az országos és/vagy regionális szintű nagykereskedelmi piac más tagállamokban nem létezett, azt a tényt, hogy a 2002/21/EK irányelv²¹ az országos és regionális infrastruktúrát is magában foglaló egyetlen piacot határoz meg, vagy azt a tényt, hogy 2006. április 6-i határozatában maga a CMT is megerősítette ezt az álláspontot. Ezek az állítások szerintem elfogadhatatlanok, mivel – bár a fent hivatkozott különböző körülményeket a fellebbezés említi – azokra az elsőfokú eljárásban nem hivatkoztak (sem a keresetlevél 297–301. pontjában, sem az első fokon adott válasz 271–275. pontjában) a fellebbezők magatartása következményei előreláthatóságának megcáfolása érdekében.

50. Végül a fellebbezők a fellebbezés 323. pontjában láthatóan a megtámadott ítélet 326. pontját kifogásolják, mivel véleményük szerint a Törvényszék tévesen állapította meg, hogy tudniuk kellett arról, hogy a releváns piacokon erőfölényes helyzetben vannak. Ez az állítás abból a téves előfeltételezésből fakad, amely szerint a fellebbezőknek ésszerűen előre kellett volna látniuk a piac Bizottság által elfogadott meghatározását. Egyébiránt a fellebbezők azzal érvelnek, hogy a Törvényszék téves jogi szempontot alkalmazott, amikor az előreláthatóság szempontjának alkalmazása helyett érdemi elemzést végzett. Ezek az állítások elfogadhatatlanok, mivel a fellebbezők az elsőfokú eljárásban semmilyen kétséget nem fogalmaztak meg – sem a keresetlevél 297–301. pontjában, sem a válasz 272–275. pontjában – azzal összefüggésben, hogy piaci részesedésük ésszerűen erőfölényes helyzetet jelenthet.

51. A második érv: a fellebbezők láthatóan a megtámadott ítélet 338–341. pontját kifogásolják, annyiban, amennyiben a Törvényszék tévesen ítélte meg úgy, hogy előre láthatták, hogy árképzési politikájuk versenyellenes magatartást valósíthat meg.

52. Először is a fellebbezés 330. pontjában láthatóan a megtámadott ítélet 339. és 340. pontját vitatják, mivel véleményük szerint a Törvényszék téves jogi szempontot alkalmazott, amikor érdemi elemzést végzett annak megállapítása érdekében, hogy a Bizottság jogszerűen járhat-e el utólag, ahelyett, hogy az előreláthatóságot elemezte volna annak megállapítása érdekében, hogy az ilyen eljárás ésszerűen előre látható volt-e, miközben a fellebbezők kötelesek voltak hozzáférést nyújtani, és a CMT behatóan ellenőrizte őket. Véleményem szerint teljesen nyilvánvaló, és ennél fogva „előrelátható”, hogy egy szabályozás megléte, vagy bizonyos nemzeti szabályozó hatóságok általi ellenőrzés – amint azt a megtámadott ítélet 340. pontja is hangsúlyozza – nem véd meg a Szerződések alkalmazásától. Egyébiránt a fent hivatkozott Deutsche Telekom kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 119., 124. és 127. pontja megállapította, hogy az ágazati szabályozás releváns lehet annak értékeléséhez, hogy a vállalkozás tudatában volt-e magatartása jogellenességének, azonban irreleváns az e magatartás szándékos vagy gondatlan jellegének bizonyítása tekintetében, mivel ez a feltétel akkor teljesül, ha a vállalkozás – akár tisztában van azzal, akár nem, hogy megsérti a Szerződés versenyjogi szabályait – tudatában van magatartása versenyellenes hatásának.

53. Ezt követően a fellebbezők láthatóan a megtámadott ítélet regionális szintű nagykereskedelmi termékkel kapcsolatos 341. pontját kifogásolják, mivel véleményük szerint a Törvényszék elferdítette a tényeket, amikor úgy vélte, hogy a fellebbezők nem vitatták, hogy a CMT nem a régebbi tényleges költségeik, hanem előzetes becslések alapján vizsgálta az árprés fennállását. A fellebbezők ezzel azt állítják, hogy az első fokon benyújtott keresetlevelük 320. pontjában azzal érveltek, hogy a CMT nem kívánta felhasználni tényleges költségeik elszámolását, hanem ehelyett az ARCOME tanácsadóját bízta meg egy olyan modell kidolgozásával, amely egy „ésszerűen hatékony”, és nem egy „hasonlóan hatékony” képzeletbeli versenytárs költségein alapult. A Törvényszék így tévesen hagyta figyelmen kívül azt a tényt, hogy a fellebbezők jogosan feltételezhatték, hogy a CMT elemzésének pontosabbnak kell lennie a fellebbezők saját költségeire alapított elemzésnél. Egyébiránt a Törvényszék nyilvánvalóan elferdítette a tényeket azzal, hogy nem vette figyelembe, hogy a szóban forgó árakat a CMT utólagosan ellenőrizte. Megjegyzem, a fellebbezők nem vitatják azt a ténybeli megállapítást, amely szerint a CMT

21 — Az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások közös keretszabályozásáról szóló, 2002. március 7-i 2002/21/EK európai parlamenti és a tanácsi irányelv (HL L 108., 33. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 29. kötet, 349. o.).

az esetleges árprést nem a korábbi tényleges adatok alapján elemezte. Azok az állítások egyébként, amelyek szerint a CMT az „ésszerűen hatékony” versenytárs szempontját alkalmazta, azon túl, hogy nem megalapozottak, nyilvánvalóan elfogadhatatlanok is, mivel a fellebbezők azokra az elsőfokú eljárás során nem hivatkoztak, pedig a vitatott határozat (733) preambulumbekzdése kimondta, hogy a CMT által alkalmazott módszer a „hasonlóan hatékony” szolgáltató módszere. Ezek az állítások továbbá teljesen irrelevánsak és hatástalanok, mivel – ahogy arra a megtámadott ítélet 302. pontja is hivatkozik – a CMT több alkalommal is kijelentette, hogy nem rendelkezik néhány olyan információval, amely szükséges az árprés vizsgálatához, így a fellebbezők nem várhatták el, hogy a CMT utólagos becsléseken alapuló ellenőrzése megvédje őket a versenyjog utólagos alkalmazásától, amely tényleges és régebbi adatokon alapult. Végül a Törvényszék nem mulasztotta el figyelembe venni az állítólagos utólagos ellenőrzést, hanem egyszerűen csak úgy ítélte meg, hogy ez nem változtatja meg a következtetését (a megtámadott ítélet 303., 340., 347. és 348. pontja).

54. Végül a fellebbezők a fellebbezés 334. pontjában láthatóan a megtámadott ítélet 341. pontjának az országos szintű nagykereskedelmi termékre vonatkozó második felét vitatják, arra hivatkozva, hogy a Törvényszék elferdítette a tényeket azzal, hogy figyelmen kívül hagyta egyrészt, hogy azt állították, hogy az országos szintű infrastruktúrájuk a nagyobb, helyi hurkot és legalább a regionális hozzáférést is magában foglaló piac része, amely a hozzáférés tekintetében a CMT előzetes szabályozásának hatálya alá tartozik, és másrészt, hogy a CMT utólagos ellenőrzésének hatálya alá tartozik. E tekintetben elegendő rámutatni, hogy a CMT ellenőrzésének fennállása vagy annak hiánya ténykérdés, és a Törvényszék megállapításai e tekintetben teljesen egyértelműek. Mindenesetre a fellebbezők érvei hatástalanok, mivel az az egyszerű tény, hogy fennáll az utólagos ellenőrzés lehetősége, nem zárja ki a versenyjog alkalmazását.

– A második kifogás

55. A fellebbezés 338. pontjában megfogalmazott kifogással a fellebbezők láthatóan a megtámadott ítélet 343–352. pontját kifogásolják, annyiban, amennyiben a Törvényszék tévesen ítélte meg úgy, hogy a Bizottság beavatkozásának hiánya és a CMT fellépése alapján a fellebbezők jogosan bízhattak abban, hogy árképzési gyakorlatuk megfelel az EUMSZ 102. cikknek. Ezek az érvek véleményem szerint elfogadhatatlanok, mivel azok csupán a tényeknek a Törvényszék általi önálló értékelését vitató állítások.

56. A fentiek tükrében álláspontom szerint a hetedik jogalap egészét el kell utasítani, mivel az részben elfogadhatatlan, részben megalapozatlan.

3. A bírság összegének kiszámítására vonatkozó nyolcadik jogalap és a szankciók tekintetében a korlátlan felülvizsgálati jogkör gyakorlására vonatkozó kötelezettség megsértésére vonatkozó tizedik jogalap

57. Először a nyolcadik jogalap első része első kifogásának második és harmadik érvét, valamint második kifogását fogom elemezni, javasolva ezek elutasítását. Ezt követően a nyolcadik jogalap első kifogásának első és negyedik érvét, valamint a jogalap többi kifogását elemzem, amelyek valamilyen módon mind ahhoz a kérdéshez kapcsolódnak, hogy a Törvényszék a bírság összegének megállapítása tekintetében megfelelően gyakorolta-e korlátlan felülvizsgálati jogkörét.

i) A nyolcadik jogalap első része (az első kifogás második és harmadik érve, valamint a második kifogás)

58. A fellebbezők a fellebbezés 371. pontjában kifejtett első kifogásuk második érvével láthatóan a megtámadott határozat 384. pontját kifogásolják, mivel véleményük szerint a Törvényszék – figyelmen kívül hagyva a piac egyes alapvető jellegzetességeit, mint például a nagykereskedelmi termékek megkettőzésének lehetőségét, a piac megkérdőjelezhetőségét, a szigorú szabályozást, amelynek hatálya alá tartoztak, valamint a közvetett versenynyomást – tévesen állapította meg, hogy tulajdonképpen monopolhelyzetben voltak. Ez az érv elfogadhatatlan, mivel nincs más célja, mint kétségbe vonni a tényeknek a Törvényszék általi értékelését.

59. Ezt követően az első kifogás harmadik érvével a fellebbezők a fellebbezés 374. pontjában láthatóan a megtámadott ítélet 385. pontját kifogásolják, mivel véleményük szerint a Törvényszék tévesen ítélte meg úgy, hogy az árprés kiszámításának módszere a Bizottság korábbi határozathozatali gyakorlatán alapul, holott az említett módszer számos olyan új elemet is tartalmaz, mint például többek között a nem elengedhetetlen input vagy a fejlődő piac jelenlétére vonatkozó elemeket.

60. A fellebbezők megismétlik azon elméletüket, hogy a szankció nem volt előre látható, mivel esetükben egy nem alapvető inputra²² (a jelen ügyben a „Telefónica helyi hozzáférési hálózatára”) vonatkozik, és visszatérően a Bronner-ügyben hozott ítéletre hivatkoznak,²³ tekintettel arra a tényre, hogy a precedensek kizárólag „alapvető inputokat” érintettek, valamint az Industrie des poudres sphériques kontra Bizottság ügyben hozott ítéletre²⁴ (azt állítva, hogy arra a kérdésre, hogy az árnak túlzott mértékűnek vagy felfalónak kell-e lennie, nem szükséges világos választ adni). A Bronner-ügyben hozott ítéletet illetően meg kell állapítani, hogy a jelen ügyben nem merült fel az a kérdés, hogy a fellebbező köteles-e a termék szolgáltatására, vagy sem, mivel ez a kötelezettség már fennállt. Egyébiránt nyilvánvalóan téves azt állítani, hogy valamennyi precedens alapvető inputokra vonatkozott. Például a Telefónica nem tesz említést a National Carbonising ügyben hozott határozatról²⁵, amely egy ma „árprésnek” nevezett visszaélésre vonatkozott. A Bizottság a Napier Brown ügyben²⁶ árprés formájában megnyilvánuló erőfölénnyel visszaélést állapított meg egy olyan esetben, amikor alternatív upstream termékek is elérhetőek voltak. Más szavakkal kifejezve, a Bizottság ebben az ügyben nem követelte meg, hogy az input elengedhetetlen legyen²⁷. A versenyszabályoknak a távközlési ágazatbeli hozzáférési megállapodásokra történő alkalmazásáról szóló bizottsági közlemény²⁸, amely már 1998-ban foglalkozott ezzel a problémával, szintén nem követeli meg alapvető input, illetve túlzott mértékű vagy felfaló ár fennállását. Valójában a Törvényszék előtt az volt a kérdés, hogy vannak-e olyan precedensek, amelyek megkövetelik, hogy az input alapvető legyen, és nem a fordítottja.

61. Ráadásul a fellebbezők által a fellebbezés 341. pontjában hivatkozott, az elsőfokú eljárásban felhozott érv – amely szerint esetében az input „nem alapvető” jellege nem volt nyilvánvaló – hatástalan, mivel a Bizottság nem állapította meg ennek az inputnak az „alapvető” jellegét, ugyanis ez a jellemző nem feltétele az általa a visszaélés fennállásának megállapításakor kifejtett érvelésnek. A

22 — A fellebbezés 276., 289., 293., 295., 330., 336., 366., 371., 374. és 482. pontja.

23 — A fellebbezés 276., 288., 289., 295. és 298. pontja.

24 — Lásd a fellebbezés 295. és 482. pontját, valamint a Törvényszék T-5/97. sz., Industrie des poudres sphériques kontra Bizottság ügyben 2000. november 30-án hozott ítéletét (EBHT 2000., II-3755. o.).

25 — A Bizottság ebben a határozatban biztosítási intézkedéseket rendelt el, és kifejtette, hogy melyek azok a feltételek, amelyek fennállása esetén ezt a magatartást visszaélészerűnek lehet tekinteni (a National Coal Boarddal, a National Smokeless Fuels Ltd-vel és a National Carbonizing Company Ltd-vel szembeni biztosító intézkedések elfogadásáról szóló, 1975. október 29-i 76/185/ESZAK határozat [HL 1976. L 35., 6. o.]).

26 — Lásd az [EUMSZ 102. cikk] alkalmazására vonatkozó eljárásban 1988. július 18-án hozott 88/518/EGK bizottsági határozat (IV/30.178 – Napier Brown – British Sugar ügy) (HL L 284., 41. o.) (66) preambulumbekzdését.

27 — Megfigyelhető, hogy a fenti 69. pontban hivatkozott TeliaSonera Sverige ügyben hozott ítélet szerint az árprés hatásának értékelése keretében lehet releváns a termék elengedhetetlen jellege. Lásd továbbá Mazák főtanácsnok ezen ügyre vonatkozó indítványát.

28 — HL 1998. C 265., 2. o., 117–119. pont.

fent hivatkozott Industrie des poudres sphériques kontra Bizottság ügyben hozott ítéletet illetően elegendő rámutatni, hogy a fellebbezők pusztán azt a tényt hangsúlyozzák, hogy az ítélet tekintetében az ő értelmezésük a helyes, anélkül hogy valójában vitatnák a Bizottság és a Törvényszék azzal kapcsolatos közös értelmezését.

62. A fellebbezőknek a Bizottság által felhasznált, ám a Törvényszék által figyelmen kívül hagyott más új elemekre vonatkozó érvét illetően elegendő megállapítani, hogy az elfogadhatatlan, mivel az elsőfokú eljárásban csak a bírság összegének csökkentése érdekében hivatkoztak rá, és nem annak vitatásaként, hogy a Bizottság kiszabhat-e bírságot. Ezen túlmenően konkrétan a fejlődő piacokra vonatkozó érvet illetően a „Wanadoo Interactive”-határozat²⁹ és a fent hivatkozott „Deutsche Telekom”-határozat is növekvő piacokra vonatkozott, amiből nyilvánvaló, hogy önmagában ez a körülmény nem elegendő a visszaélés fennállásának kizárásához.

63. Végül második kifogásukkal a fellebbezők láthatóan a megtámadott ítélet 377–407. pontját kifogásolják, mivel véleményük szerint a Törvényszék a szóban forgó visszaélés konkrét hatásainak értékelésekor több alkalommal tévesen alkalmazta a jogot, konkrétan (ezen esetekben legalábbis): i. a megtámadott ítélet 394–398. pontjában, annyiban, amennyiben a Törvényszék a kiskereskedelmi piacon a piaci részesedésük alakulásának értékelése során tévesen alkalmazta a jogot (a fellebbezés 380. pontja); ii. a megtámadott ítélet 399. pontjában, annyiban, amennyiben a Törvényszék elferdítette a tényeket, mivel a Bizottság a vitatott határozatban maga is elismerte, hogy két szolgáltató (a Wanadoo España és a Ya.com) is 1%-ot meghaladó piaci részesedést ért el (a fellebbezés 385. pontja); iii. a megtámadott ítélet 401. pontjában, annyiban, amennyiben a Törvényszék tévesen ítélte úgy, hogy a fellebbezőknek a nagykereskedelmi piacon való gyorsabb ütemű fejlődését a versenytársak kizárása tényleges hatására utaló jelnek kell tekinteni (a fellebbezés 390. pontja); iv. a megtámadott ítélet 407. pontjában, mivel véleményük szerint a Törvényszék tévesen ítélte úgy, hogy a Bizottság helyesen állapíthatta meg, jogszerűen ítélhette úgy, hogy a kiskereskedelmi árak magas szintje Spanyolországban a fellebbezők magatartásának a spanyol piacra gyakorolt tényleges hatásának meggyőző bizonyítéka, miközben a Bizottság nem bizonyította a szóban forgó visszaélés és a kiskereskedelmi árak magas szintje közötti ok-okozati összefüggést (a fellebbezés 393. pontja); és v. a megtámadott ítélet 409. pontjában, mivel véleményük szerint a Törvényszék tévesen ítélte úgy, hogy a Bizottság helyesen állapíthatta meg, hogy a széles sávú internetszolgáltatás alacsony szintű térhódítása Spanyolországban a fellebbezők magatartása spanyol piacra gyakorolt tényleges hatásának meggyőző bizonyítéka, figyelmen kívül hagyva más, a fellebbezők által hivatkozott tényezőket, amelyek magyarázatul szolgálhatnak annak alacsony szintjére (a fellebbezés 399. pontja).

64. Úgy vélem, hogy a Bizottság és a France Telecom által e második kifogás egészével szemben előterjesztett elfogadhatatlansági kifogásnak helyt kell adni. Ez a kifogás ugyanis az elsőfokú eljárásban fel nem hozott állításokon nyugszik, és arra kéri a Bíróságot, hogy ténybeli elemeket vizsgáljon meg újra. Mindenesetre a Törvényszék a megfelelő szempontot alkalmazza, vagyis „olyan konkrét, hiteles és kielégítő bizonyítékok [fennállását] [...], amelyek lehetővé teszik annak mérlegelését, hogy a jogsértés ténylegesen hogyan befolyásolhatta a [...] fennálló versenyt” (a megtámadott ítélet 390. pontja), és a fellebbezők a bizonyítékok kielégítő jellegének vitatására szorítkoznak anélkül, hogy a tények bármilyen elferdítésére hivatkoznának.

29 — Az [EUMSZ 102.] cikk alkalmazására vonatkozó eljárásban 2003. július 16-án hozott bizottsági határozat (COMP/38.233 – Wanadoo Interactive ügy, a továbbiakban: Wanadoo Interactive ügy). E tekintetben lásd a C-202/07. P. sz., France Télécom kontra Bizottság ügyben 2009. április 2-án hozott ítéletet (EBHT 2009., I-2369. o.), valamint Mazák főtanácsnok ezen ügyre vonatkozó indítványát. Mindazonáltal, amint azt az utóbbi is megállapította a fent hivatkozott TeliaSonera Sverige ügyre vonatkozó indítványának 57. pontjában, „bár a dinamikus vagy gyorsan fejlődő piacok nem mentesülnek az EUMSZ 102. cikk alkalmazása alól, ám ettől még a Bizottságnak [...] még igazolható esetekben is különös óvatossággal kell beavatkozni[a] az ilyen piacokon, és szükség esetén – ahogyan az a Wanadoo [Interactive] ügyben is történt – módosítani[a] kell az általában által[a] alkalmazott megközelítést”.

ii) Az első rész első kifogásának első és negyedik érve, harmadik és negyedik kifogása, valamint a nyolcadik jogalap fennmaradó része és a tizedik jogalap

65. Előbb ismertetem a felek érveit, majd a Bíróságnak a jelen ügyben feltett alapvető kérdés megfogalmazása érdekében összefoglalom azokat.

– A felek érvei

66. A fellebbezők az első kifogásnak a fellebbezés 362. pontjában megfogalmazott első érvével láthatóan a megtámadott ítélet 382–387. pontját kifogásolják, mivel véleményük szerint a Törvényszék a jogsértés jellegének a kiszabott bírság megállapításáról szóló 1998. évi iránymutatás szerinti minősítésekor tévesen alkalmazta a jogot. Úgy vélte többek között, hogy annak megállapítása, hogy a Bizottság nem sértette meg a jogbiztonság elvét, szükségszerűen az „erőfölényes helyzet” fennállását is jelenti. A fellebbezők szerint a jogbiztonsággal kapcsolatos érvelésük annak bizonyítására irányult, hogy nem láthatták előre, hogy magatartásuk jogellenes, míg az erőfölényes helyzettel kapcsolatos érvelésük annak bizonyítására irányult, hogy a kiszabott bírság megállapításáról szóló 1998. évi iránymutatásra tekintettel nem nyilvánvaló vagy „clear-cut” visszaélésről volt szó. A fellebbezők hozzáteszik, hogy jogosan lehettek kétségeik magatartásuk visszaélészerű jellegét illetően.

67. A Bizottság lényegében azt állítja, hogy a Törvényszék azt a kérdést vizsgálja, hogy fennáll-e az „erőfölénnyel visszaélés”, amellyel kapcsolatban valamennyi, az elsőfokú eljárásban hivatkozott érve a megtámadott ítélet 353–369. pontjában rendkívül részletesen válaszol, majd a végén arra a következtetésre jut, hogy a precedensek megfelelően világosak.

68. Az első kifogásnak a fellebbezés 375. pontjában foglalt negyedik érvével a fellebbezők többek között a megtámadott ítélet 386. pontját kifogásolják, mivel véleményük szerint a Törvényszék a fent hivatkozott „Deutsche Telekom”-határozat közzétételét megelőzően tévesen utasította el, hogy „különösen súlyos” helyett „súlyosnak” minősítse a jogsértést.

69. A Bizottság azt állítja, hogy a megtámadott ítéletet egészében kell értelmezni, és a Törvényszék a fent hivatkozott „Deutsche Telekom”-határozattól függetlenül azt állapította meg, hogy a jogsértés „különösen súlyos”.

70. A fellebbezők a fellebbezés 409. pontjában megfogalmazott harmadik kifogásban (lényegében a megtámadott ítélet 412. és 413. pontjának tartalmát vitatják, annyiban, amennyiben a Törvényszék megsértette a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvét azzal, hogy úgy ítélte meg, hogy a Bizottság határozathozatali gyakorlata nem szolgál jogi háttérként a versenyügyekben kiszabott bírságok tekintetében, még olyan, nagyon hasonló precedensek fennállása esetén sem, mint a fent hivatkozott „Wanadoo Interactive”-határozat és a „Deutsche Telekom”-határozat.

71. A Bizottság szerint ez a kifogás egyáltalán nem mutat rá arra, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta volna a jogot, tekintettel arra, hogy egyetlen jogszabály sem tiltja, hogy a Bizottság „különösen súlyosnak” minősítsen egy olyan jogsértést, amely csak egyetlen tagállam területét érinti. Egyébiránt a Bizottság a megtámadott ítélet 413. pontjára hivatkozik, amelyben a Törvényszék világossá tette a korábbi ügyekhez képest fennálló jelentős különbségeket, amelyeket a fellebbezők soha sem vitattak.

72. A fellebbezők a fellebbezés 414. pontjában megfogalmazott negyedik kifogásukkal láthatóan a megtámadott ítélet 415–420. pontjának tartalmát vitatják, mivel véleményük szerint a Törvényszék nem vette figyelembe a jogsértés súlyának a jogsértéssel érintett időszak alatti változó intenzitását.

73. A Bizottság lényegében azt állítja, hogy a vitatott határozat (750) és (760) preambulumbekzdésében elismerte, hogy a jogsértés bizonyos időszakok alatt „enyhébb” volt, és ez bizonyítja, hogy a bírság összegének kiszámításánál figyelembe vette a jogsértés súlyának változó intenzitását. A Bizottság hangsúlyozza továbbá, hogy a két elkülönült időszakra történő felosztás szóba sem jöhet, mivel a Törvényszék úgy ítéli meg, hogy a jogsértés mindkét időszakban különösen súlyosnak minősül.

74. A fellebbezők nyolcadik jogalapjuk második részében az arányosság, az egyenlő bánásmód és a büntetések egyéniesítése elvének megsértésére hivatkoznak. A fellebbezés 424. pontjában található első kifogásukkal a fellebbezők láthatóan a megtámadott ítélet 424–427. pontjában mondottakat vitatják, véleményük szerint a Törvényszék a hátrányos megkülönböztetés tilalma elvének megsértésével ítélte úgy, hogy a Bizottság határozathozatali gyakorlata nem szolgálhat jogi háttérként a versenyügyekben kiszabott bírságok tekintetében.

75. A Bizottság emlékeztet arra, hogy az elsőfokú eljárásban bizonyította a jelen ügy és a fellebbezők által hivatkozott ügyek közötti különbségeket, és hozzáteszi, hogy lehetősége van a bírság mértékének növelésére, különösen olyan esetben, amikor a bírság korábbi mértéke nem bizonyult elrettentőnek. Következésképpen az a tény, hogy az alapösszeg jelentősen magasabb a „Wanadoo Interactive”-határozatban és a „Deutsche Telekom”-határozatban kiszabott bírságnál, a jelen ügyben az alapösszeg megszerülésének értékelése tekintetében irreleváns.

76. A fellebbezők a fellebbezés 428. pontjában megfogalmazott második kifogásukkal láthatóan a megtámadott ítélet 428–432. pontját kifogásolják, mivel véleményük szerint a Törvényszék anélkül, hogy a szankció arányos jellegének megvizsgálása érdekében élt volna korlátlan felülvizsgálati jogkörével, pusztán a Bizottságnak a bírság összegének megállapítása tekintetében fennálló mérlegelési mozgásterére hivatkozott, és ezzel megsértette az arányosság elvét.

77. A Bizottság lényegében rámutat, hogy a Törvényszék nemcsak a Bizottság mérlegelési mozgásterére hivatkozik, hanem a megtámadott ítélet 432. pontjában ténylegesen meg is vizsgálja, hogy a bírság aránytalan-e.

78. A fellebbezők a fellebbezés 432. pontjában foglalt harmadik kifogásukkal láthatóan a megtámadott ítélet 433. pontjának tartalmát vitatják, mivel véleményük szerint a Törvényszék nem gyakorolta korlátlan felülvizsgálati jogkörét annak vizsgálata érdekében, hogy a bírság elrettentő hatásának elve nem került-e indokolatlanul előnybe a büntetések egyéniesítésének elvével szemben.

79. A Bizottság beismeri, hogy nem találja nyomát a fellebbezők által állított téves jogalkalmazásnak. Hangsúlyozza egyrészt, hogy egyetlen jogi elv sem mondja ki, hogy az „egyéni hatásnak” jelentősebbnek kell lennie az „általános elrettentő hatásnál”, másrészt, hogy a vitatott határozat rendkívül részletesen kifejtette azon indokot, amelyre tekintettel a bírság mértéke a jelen ügy körülményeinek megfelelően került megállapításra.

80. Végül a fellebbezők a fellebbezés 435. pontjában megfogalmazott negyedik kifogásukban láthatóan a megtámadott ítélet 434. és 435. pontjában foglaltakat vitatják, mivel véleményük szerint a Törvényszék megsértette indokolási kötelezettségét azzal, hogy úgy ítélte meg, hogy a Bizottság nem volt köteles különös gondossággal indokolni azt a döntését, hogy a „Wanadoo Interactive”-határozatban és a „Deutsche Telekom”-határozatban kiszabottnál jelentősen magasabb összegű bírságot szabott ki.

81. A Bizottság lényegében arra hivatkozik, hogy mivel a fellebbezők azt kifogásolják, hogy a Törvényszék azt vizsgálta meg, hogy az adatok „szerepelnek-e” a vitatott határozatban, a negyedik kifogás nem mutat rá semmilyen téves jogalkalmazásra, mivel az indokolás keretében annak azt kell vizsgálni, hogy a Bizottság megfelelő indokokat szolgáltat-e, nem pedig azt, hogy bizonyítékokat szolgáltat-e indokai alátámasztására.

82. A fellebbezők a fellebbezés 439. és 440. pontjában megfogalmazott nyolcadik jogalapjuk harmadik részében arra hivatkoznak, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 437–443. pontjában a bírság összegének elrettentés céljából történő növelésének vizsgálata során tévesen alkalmazta a jogot.

83. A Bizottság és a France Telecom először is megjegyzi, hogy a megtámadott ítélet 437–443. pontja pontosan cáfolja a fellebbezők által hivatkozott érveket. A Bizottság továbbá hangsúlyozza, hogy az uniós bíróság megállapította annak a gyakorlatnak a jogszerűségét, amelynek értelmében – mint például a Showa Denko kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben és a Lafarge kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben³⁰ – a nagy vállalkozásokra kiszabott bírságok összege növelhető. Végül a Bizottság hozzáteszi, hogy a 25%-os növelés jóval alacsonyabb, mint a Bizottság által hagyományosan alkalmazott növelés mértéke.

84. Nyolcadik jogalapjuk negyedik részében – amely alaki szempontból a fellebbezésben e jogalap harmadik részében szerepel – a fellebbezők a fellebbezés 445. pontjában lényegében azt állítják, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 444–452. pontjában magatartásuknak „hosszú időtartamú jogsértésnek” való minősítését vizsgálta.

85. A jogsértés befejező időpontja tekintetében a Bizottság hangsúlyozza, hogy a fellebbezők által szolgáltatók iratok egyik eleme sem hivatkozik 2006 júniusa és decembere közötti árváltozásokra.

86. A nyolcadik jogalap ötödik részében – amely alaki szempontból a fellebbezésben e jogalap harmadik részében található – a fellebbezők a fellebbezés 453. pontjában lényegében azt állítják, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 453–461. pontjában a bírság összegének enyhítő körülmények címén történő csökkentése vizsgálatának keretében tévesen alkalmazta a jogot.

87. A gondatlanságot illetően a Bizottság arra hivatkozik, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 458. pontjában gondosan értékeli ezt a szempontot, amelyet a megtámadott ítélet egészének tükrében kell értelmezni. Az ügy újszerűségét illetően a Bizottság úgy véli, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 461. pontjában jogszerűen hivatkozott az említett ítélet 356–368. pontjára, mivel ott már értékelte a jogsértés súlyát, és van egy enyhítő körülmény, amely hozzájárul a jogsértés súlyának értékeléséhez.

88. A fellebbezők a fellebbezés 474. pontjában található tizedik jogalapjukkal azt állítják, hogy a Törvényszék azzal, hogy a szankciókkal kapcsolatosan nem gyakorolta korlátlan felülvizsgálati jogkörét, megsértette az EK 229. cikket (jelenleg az EUMSZ 261. cikk).

89. A Bizottság arra hivatkozik, hogy a többi jogalapra adott válaszában részletesen cáfolta a tizedik jogalapban felhozott állítások mindegyikét.

– Elemzés

90. Amint azt a felek érveinek olvasása során megállapíthatjuk (a nyolcadik jogalap első részének (annak első és negyedik érvében megfogalmazott) első, harmadik és negyedik kifogása, a nyolcadik jogalap második részének első, második, harmadik és negyedik kifogása, valamint a harmadik, negyedik és ötödik része, végül a tizedik jogalap nagyon nagy részben átfedik egymást. A fellebbezőknek mindezen, a bírság összegének kiszámításával kapcsolatos érvei ugyanis lényegében a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogkörének gyakorlásával, az arányosság, a hátrányos

30 — A C-289/04. P. sz. ügyben 2006. június 29-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-5859. o.), valamint a C-413/08. P. sz. ügyben 2010. június 17-én hozott ítélet (EBHT 2010., I-5361. o.).

megkülönböztetés tilalma és a büntetések egyéniesítése elvének tiszteletben tartásával függnek össze. Ezért az alábbiakban azt a kérdést fogom elemezni, hogy a megtámadott ítéletben a Törvényszék ténylegesen gyakorolta-e korlátlan felülvizsgálati jogkörét, amint arra köteles, vagy megelégedett csupán azzal, hogy a Bizottság mérlegelési mozgástere mögé rejtőzzön.

α) Az első rész: a Bizottság jogai és kötelezettségei

91. Ugyan az ítélkezési gyakorlat a hátrányos megkülönböztetés tilalma és az arányosság elvének tiszteletben tartása érdekében megköveteli, hogy a Bizottság egy határozatán belül a kartell valamennyi tagjával szemben ugyanazt a számítási módszert alkalmazza³¹, az is igaz, hogy a Bíróság többször kimondta, hogy „a Bizottság korábbi határozathozatali gyakorlata nem szolgálhat a versenyjogi bírságok jogi háttereként, és hogy a más ügyekre vonatkozó határozatok csak jelzésértékűek a hátrányos megkülönböztetés fennállását illetően”³².

92. Így „az a tény, hogy a múltban bizonyos típusú jogsértésekre meghatározott mértékű bírságokat szabott ki, nem akadályozza meg abban a Bizottságot, hogy azokat magasabb mértékben határozza meg, ha a szankciók megemelését szükségesnek tartja ahhoz, hogy az uniós versenypolitika végrehajtását biztosítsa, amelyet továbbra is kizárólag az [...] 1/2003/EK [...] rendelet [...] határoz meg”³³. A Törvényszék hozzátette,³⁴ hogy „[a] Bizottság ugyanis nem kötelezhető arra, hogy a más ügyekben kiszabott bírságokkal tökéletes összhangban szabjon ki bírságot”.

93. A Bíróság ugyanis hangsúlyozta, hogy „az említett politika végrehajtása megkívánja, hogy a Bizottság a bírságok mértékét a vonatkozó politika követelményeihez tudja igazítani”³⁵, különösen, ha a korábban alkalmazott mérték nem bizonyult elrettentőnek.

94. Szintén a Bíróság álláspontja szerint hozzá kell tenni, hogy „a jogsértések súlyát számos tényező – mint például az ügy sajátos körülményei, összefüggése és a bírságok elrettentő hatása – függvényében kell értékelni, anélkül azonban, hogy létezne olyan kötelező erejű vagy a kimerítő lista, amely a kötelezően figyelembe veendő szempontokat tartalmazza”³⁶.

95. Indokolt idézni a Törvényszék ítélkezési gyakorlatát, amelynek döntenie kellett ezekről a kérdésekről. A Törvényszék jogosan állapította meg az Archer Daniels Midland kontra Bizottság ügyben, hogy „[...] a Bizottság más, bírságkiszabással kapcsolatos határozataival végzett összehasonlításokból kitűnik, hogy e határozatok csak akkor relevánsak az egyenlő bánásmód elve

31 — Lásd különösen a C-291/98. P. sz., Sarrió kontra Bizottság (úgynevezett „kartondoboz”-kartell) ügyben 2000. november 16-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-9991. o.) 91–101. pontját.

32 — A C-549/10. P. sz., Tomra Systems és társai kontra Bizottság ügyben 2012. április 19-én hozott ítélet 104. pontja. Lásd továbbá a C-167/04. P. sz., JCB Service kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 21-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-8935. o.) 205. pontját, valamint a C-125/07. P., C-133/07. P., C-135/07. P. és C-137/07. P. sz., Erste Group Bank és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2009. szeptember 24-én hozott ítélet (EBHT 2009., I-8681. o.) 233. pontját.

33 — Lásd a fent hivatkozott Tomra Systems és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 105. pontját, valamint ugyanebben az értelemben a fent hivatkozott Dansk Rørindustri és társai együgyekben hozott ítélet 227. pontját.

34 — Lásd a Törvényszék T-155/06. sz., Tomra Systems és társai kontra Bizottság ügyben 2010. szeptember 9-én hozott ítéletének (EBHT 2010., II-4361. o.) 314. pontját.

35 — Lásd a Bíróság fent hivatkozott Tomra Systems és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 106. pontját, valamint ugyanebben az értelemben a 100/80-103/80. sz., Musique Diffusion française és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben („Pioneer”-ügy) 1983. június 7-én hozott ítélet (EBHT 1983., 1825. o.) 109. pontját.

36 — Lásd a Bíróság fent hivatkozott Tomra Systems és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 107. pontját, valamint ugyanebben az értelemben a C-219/95. P. sz., Ferriere Nord kontra Bizottság ügyben 1997. július 17-én hozott ítéletének (EBHT 1997., I-4411. o.) 33. pontját.

tiszteletben tartása követelményének szempontjával, ha bizonyított, hogy *az ezen más határozatok alapjául szolgáló tényállás az olyan körülmények tekintetében, mint a piacok, a termékek, az országok, a vállalkozások és az érintett időszakok, összehasonlítható a jelen ügy tényállásával*³⁷ (kiemelés tőlem).

96. A Tréfilunion kontra Bizottság ügyben (ügynevezett „hegesztett dróthálók”-kartell)³⁸ a Törvényszék éppen azt fejtette ki, hogy „bár kívánatos, hogy a vállalkozások – annak érdekében, hogy az ügy minden körülményének ismeretében dönthessenek a helyzetükről – részleteiben ismerhessék meg bármely, a Bizottság által erre a célra megfelelőnek tartott rendszer szerint a velük szemben kiszabott bírság számításának módját anélkül, hogy ennek érdekében kötelesek lennének a Bizottság határozatával szemben bírósági jogorvoslattal élni – ami ellentétes lenne a gondos ügyintézés elvével –, *a jelen ügyben és a hivatkozott ítélkezési gyakorlatra, a Határozatban foglalt elemekre és a felperesek együttműködésének hiányára tekintettel [...] az indokolás hiányára alapított kifogás nem fogadható el*” (kiemelés tőlem).

97. Egyébiránt a Törvényszék jogosan mutatott rá ítélkezési gyakorlatában, hogy „amikor a Bizottság a versenyjog alapján bírságok kiszabásáról határoz, minden esetben köteles tiszteletben tartani a jog általános alapelveit, köztük az egyenlő bánásmód és az arányosság elvét az uniós bíróságok általi értelmezésnek megfelelően”³⁹.

98. A fenti megfontolásokat összefoglalva meg kell állapítanom, hogy a Bizottság indokolási kötelezettsége, amelynek fontosságát a Chalkor kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben és a KME Germany és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben (ügynevezett „rézből készült ipari/vízvezetékcsövek piaca”-kartell) a közelmúltbeli ítélkezési gyakorlat, valamint az EJEB ítélete⁴⁰ is megerősítette, alapvető relevanciával bír a hátrányos megkülönböztetés tilalma és az arányosság elvének tiszteletben tartása, valamint a vitatott határozatnak a Bizottság korábbi, bírságot kiszabó határozataival történő összehasonlítása értékelése szempontjából.

99. Először is, a fent hivatkozott Sarrió kontra Bizottság ügyben hozott ítélet⁴¹ 73. pontjában a Bíróság úgy határozott, hogy „[...] tekintettel a megtámadott ítélet 341. és 342. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatra [42], az indokolási kötelezettség által előírt lényeges formai követelmények teljesülnek, ha a Bizottság határozatában megjelöli azon tényezőket, amelyek lehetővé tették számára a jogsértés súlyának és időtartamának meghatározását. Ilyen elemek hiányában a határozat megsérti az indokolási kötelezettséget”.

37 — A Törvényszék T-59/02. sz. ügyben 2006. szeptember 27-én hozott ítéletének (EBHT 2006., II-3627. o.) 316. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat. Ezt az ítélkezési gyakorlatot megerősítette a Törvényszék a T-360/09. sz., E.ON Ruhrgas és E.ON kontra Bizottság ügyben 2012. június 29-én hozott ítéletének 262. pontjában. Megjegyzem, hogy a hivatkozott Archer Daniels Midland kontra Bizottság ügyben hozott ítéletet a Bíróság az ezzel a ponttal semmilyen összefüggésben nem álló okokból hatályon kívül helyezte (a C-511/06. P. sz., Archer Daniels Midland kontra Bizottság ügyben 2009. július 9-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-5843. o.]).

38 — A Törvényszék T-148/89. sz. ügyben 1995. április 6-án hozott ítéletének (EBHT 1995., II-1063. o.) 142. pontja.

39 — Lásd többek között a Törvényszék fent hivatkozott Archer Daniels Midland kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 315. pontját, a T-138/07. sz., Schindler Holding és társai kontra Bizottság ügyben 2011. július 13-án hozott ítéletének (EBHT 2011., II-4819. o.) 105. pontját, valamint a T-352/09. sz., Novácke chemické závody kontra Bizottság ügyben 2012. december 12-én hozott ítéletének 44. pontját.

40 — A C-389/10. P. sz., KME Germany és társai kontra Bizottság ügyben 2011. december 8-án hozott ítélet (EBHT 2011., I-13125. o.); a C-272/09. P. sz., KME Germany és társai kontra Bizottság ügyben 2011. december 8-án hozott ítélet (EBHT 2011., I-12789. o.) (a továbbiakban: a KME Germany és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet) és a C-386/10. P. sz., Chalkor kontra Bizottság ügyben 2011. december 8-án hozott ítélet (EBHT 2011., I-13085. o.) (a továbbiakban: a három együttesen: a Chalkor és a KME és társai ügyekben hozott ítéletek); valamint az EJEB 2011. szeptember 27-i A. Menarini Diagnostics kontra Olaszország ügyben hozott ítélete (43509/08. sz.).

41 — Hozzáteszem, hogy ezt az ítélkezési gyakorlatot megerősítette különösen a C-199/99. P. sz., Corus UK kontra Bizottság ügyben 2003. október 2-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-11177. o.) 149. és 150. pontja, valamint a C-238/99. P., C-244/99. P., C-245/99. P., C-247/99. P., C-250/99. P.-C-252/99. P. és C-254/99. P. sz., Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2002. október 15-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-8375. o.) 463. és 464. pontja.

42 — Tudniillik a Bíróság C-137/95. P. sz., SPO és társai kontra Bizottság ügyben 1996. március 25-én hozott végzésének (EBHT 1996., I-1611. o.) 54. pontja, és a Törvényszék T-49/95. sz., Van Megen Sports kontra Bizottság ügyben 1996. december 11-én hozott ítéletének (EBHT 1996., II-1779. o.) 51. pontja.

100. Továbbá ezen ítélet 76. pontjában a Bíróság hozzáteszi, hogy „[t]ermészetesen a Bizottság kizárólag számtani képletek mechanikus alkalmazásával nem foszthatja meg magát a mérlegelési jogkörétől. Mindazonáltal *lehetősége van határozatát a jelen ítélet 73. pontjában felhívott követelményeken túlmutató indokolással ellátni, többek között jelezve azokat a számszerű elemeket, amelyek különösen az elérni kívánt elrettentő hatás, a jogsértésben eltérő intenzitással részt vevő több vállalkozással szemben kiszabott bírságok összegének értékelése keretében gyakorolt mérlegelési jogköre gyakorlása tekintetében vezették*” (kiemelés tőlem).

101. Végül a Bíróság ezen ítélet 77. pontjában úgy ítélte meg, hogy „[k]ívánatos ugyanis, hogy a Bizottság annak érdekében éljen ezzel a lehetőséggel, hogy a vállalkozások *részletesen megismerhessék* a velük szemben kiszabott bírság *kiszámításának módszerét*. Ez általánosságban szolgálhatja a közigazgatási eljárás átláthatóságát, és *megkönnyítheti a Törvényszék számára a korlátlan felülvizsgálati jogkörének gyakorlását, mivel lehetővé teszi a [vitatott] határozat jogszerűségének vizsgálatán túl a kiszabott bírság mértéke megfelelő jellegének vizsgálatát is*. Mindazonáltal ez a lehetőség [...] nem változtat az indokolási kötelezettségből fakadó követelmények terjedelmén” (kiemelés tőlem).

102. Bár ebből az ítélkezési gyakorlatból egyértelműen kitűnik, hogy a bírságkiszámítás módjának Bizottság általi közlése csak egy „kívánatos” lehetőség, az szigorú értelemben véve nem tartozik az indokolási kötelezettség körébe, amely csak a jogsértés súlyának és időtartamának értékelését lehetővé tevő elemek közlésére kötelezi a Bizottságot⁴³, felmerül annak kérdése, hogy ez egyben azt is jelenti-e, hogy a Bizottság – a fent hivatkozott Chalkor-ügyben, KME és társai ügyben, valamint a Menarini-ügyben hozott ítéletek tükrében, amelyek a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogköre gyakorlására vonatkozó kötelezettségének terjedelmét pontosították – hallgathat a bírság kiszámításának módszeréről, és nem köteles részletesen indokolni a nagyon hasonló precedensekhez képest kiszabott bírság drasztikus megemelését.

103. Emlékeztetnék ugyanis arra, hogy a Bíróság először a fent hivatkozott Chalkor kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 60. pontjában fejtette ki, hogy „[a]z iránymutatás, amelyről a Bíróság úgy ítélte meg, hogy olyan, a gyakorlatban követendő magatartási szabályt tartalmaz, amelytől a közigazgatás egyes esetekre nézve nem térhet el anélkül, hogy olyan magyarázatot ne adna erre, amely összeegyeztethető az egyenlő bánásmód elvével⁴⁴, és ezen iránymutatás a Bizottság által a jogsértés vizsgálata során követett módszer, és azon kritériumok leírására korlátozódik, amelyek figyelembevételét a Bizottság saját maga számára előírta a bírság összegének megállapításakor”.

104. Ebben az összefüggésben a fent hivatkozott Chalkor kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 61. pontja szerint (valamint a fent hivatkozott KME Germany és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 128. pontja szerint) „*az uniós aktusok indokolási kötelezettsége igen különös jelentőséggel bír, [és] a Bizottságnak meg kell indokolnia határozatát, és ki kell fejtenie különösen, hogy a figyelembe vett tényezőket hogyan súlyozta és értékelte [...]. Az indokolás fennállását a bíróságnak hivatalból kell megvizsgálnia*” (kiemelés tőlem).

43 — E tekintetben rá kell mutatni, hogy a 2006. évi iránymutatás bizonyos előrelépést jelent, mivel többek között tartalmazza, hogy az alapösszeg az eladások értékének megfelelően az ott meghatározott módszer alapján kerül megállapításra. Lásd az 1/2003/EK rendelet 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján kiszabott bírságok megállapításáról szóló iránymutatás című bizottsági közlemény (HL 2006. C 210., 2. o.) 12–26. pontját.

44 — A C-397/03. sz., Archer Daniels Midland és Archer Daniels Midland Ingredients kontra Bizottság ügyben 2006. május 18-án hozott ítélet (EBHT 2006., I-4429. o.) 91. pontja.

105. Emlékeztetek továbbá arra is, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata⁴⁵ kifejti, hogy „az állandó döntéshozatali gyakorlatot követő határozat összefoglaló jelleggel, például korábbi döntésekre hivatkozással is indokolható, amennyiben azonban a határozat lényegesen túllép a korábbi határozatok gyakorlatán, a Bizottság köteles érvelését *kifejezett módon kifejezteni*” (kiemelés tőlem). E nélkül a kifejezett kifejtés nélkül a korlátlan felülvizsgálati jogkör gyakorlása lényegesen nehezebb.

106. Végül megállapítom, hogy a Bizottság indokolása egyértelműen átláthatóbb és részletesebb, amikor [kettős kötelezettségzségési eljárásban [EUMSZ 260. cikk, (2) bekezdés] bírság vagy kényszerítő bírság kiszabását „javasolja”, mint amikor (a versenyjogi eljárásban) maga „határoz” a bírságról⁴⁶.

β) Második rész: a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogköre

αα) A korlátlan felülvizsgálati jogkör elmélete

107. A szankciók területén a Bíróság már az 1957. március 25-i Római Szerződés⁴⁷ óta igen sajátos hatáskörrel rendelkezik: a korlátlan felülvizsgálati jogkörrel. Ez lehetővé teszi számára, különösen a versenyjog területén, hogy a bírságot és annak összegét ne csak törölje vagy helyben hagyja, hanem azt növelje vagy csökkentse.

108. Amint azt a Bíróság a fent hivatkozott KME Germany és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 130. pontjában kimondta, a „jogszerűség vizsgálatát kiegészítette a korlátlan felülvizsgálati jogkör, amelyet a 17. rendelet 17. cikke ruházott az uniós bíróságra, és amelyet az EUMSZ 261. cikknek megfelelően jelenleg az 1/2003 rendelet 31. cikke rögzít. E jogkör felruhazza a bíróságot arra, hogy *a szankció jogszerűségének egyszerű felülvizsgálatán túl* a Bizottság értékelését a sajátjával helyettesítse, és következésképpen a kiszabott bírságot vagy kényszerítő bírságot törölje, csökkentse vagy növelje^[48]” (kiemelés tőlem).

45 — Lásd a C-521/09. P. sz., Elf Aquitaine kontra Bizottság ügyben 2011. szeptember 29-én hozott ítélet (EBHT 2011., I-8947. o.) 155. pontját, amely különösen a 73/74. sz., Groupement des fabricants de papiers peints de Belgique és társai kontra Bizottság ügyben 1975. november 26-án hozott ítélet (EBHT 1975., 1491. o.) 31. pontjára, valamint a C-295/07. P. sz., Bizottság kontra Département du Loiret ügyben 2008. december 11-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-9363. o.) 44. pontjára hivatkozik. Lásd továbbá a C-350/88. sz., Delacre és társai kontra Bizottság ügyben 1990. február 14-én hozott ítélet (EBHT 1990., I-395. o.) 15. pontját és a C-228/99. sz. Silos-ügyben 2001. november 8-án hozott ítélet (EBHT 2001., I-8401. o.) 28. pontját, valamint ebben az értelemben a C-244/95. sz. Moskof-ügyben 1997. november 20-án hozott ítélet (EBHT 1997., I-6441. o.) 54. pontját.

46 — Mivel a Bizottságnak nem jelent gondot a kétszeres kötelezettségzségési eljárások során kiszabott szankciók kiszámítása módszerének közlése – bár meglehetősen nagy mérlegelési mozgásteret őriz meg az egyes szempontokra alkalmazandó szorzók meghatározására –, nehezen védhető, hogy a kartellekkel kapcsolatosan kiszabott bírságszámítás esetében elutasítja az átláthatóságot (ami lehetővé tenné a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogkörének gyakorlását). Lásd még De Bronnert, G.-K., *Ein Vergleich zwischen Kartellgeldbußen gegen Unternehmen und „Pauschalbeträgen“ gegen Mitgliedstaaten wegen Verstoß gegen EU-Recht*, ZWeR, 2013., 38-53. o. Egyébiránt a bizottsági iránymutatás létezése is azt mutatja, hogy a Bizottság mérlegelési mozgásterét semmiképpen sem korlátlan. E tekintetben az Egyesült Államok által alkalmazott megközelítés tűnik számomra a legjobbnak, mivel a „sentencing guidelines” (büntetékiszabási iránymutatás) viszonylag nagy pontossággal előre láthatóvá teszi a bírság mértékét (és a szabadságvesztés hosszát) (lásd az 1984. évi Sentencing Reform Actet és a US Sentencing Commission Guidelines Manualt a www.ussc.gov honlapon, valamint Whish, R. és Bailey, D., *Competition Law*, Oxford, 7. kiadás, 2012., 276. o.).

47 — 172. cikke szerint „[a] Tanács által e szerződés rendelkezéseinek értelmében elfogadott rendeletek a bennük előírt szankciók tekintetében teljes körű mérlegelési jogkört ruházhatnak a Bíróságra”. A 17. rendelet 17. cikke szerint „A Bíróság korlátlan hatáskörrel bír a Szerződés 172. cikkének értelmében a Bizottság bírságot vagy a kényszerítő bírságot megállapító határozatainak felülvizsgálatára; a Bíróság a kirótt bírságot vagy kényszerítő bírságot törölheti, csökkentheti vagy emelheti”.

48 — Lásd továbbá a fent hivatkozott Chalkor kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 63. pontját és ugyanebben az értelemben fent hivatkozott Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 692. pontját.

109. Anélkül, hogy az e jogkört a Bíróságra ruházó szerződés, illetve rendeletek szövege változott volna,⁴⁹ az uniós jog alapelvei, a Charta hatálybalépése (amely az EUSZ 6. cikk (1) bekezdésének első francia bekezdése értelmében ugyanolyan jogi kötőerővel bír, mint a Szerződések), valamint mind az EJEB, mind a Bíróság ítélkezési gyakorlata megerősítették, hogy a Bizottság által különösen a versenyjog területén kiszabott bírságok esetén a korlátlan felülvizsgálati jogkör arra kötelezi a Bíróságot,⁵⁰ hogy ebben a tekintetben végezze el a saját értékelését.

110. Így különösen az EJEB fent hivatkozott Menarini-ügyben hozott ítéletéből is kitűnik, hogy a „korlátlan felülvizsgálati” jogkör magában foglalja az arra vonatkozó jogkört, hogy bármely ténybeli vagy jogkérdésben megváltoztathatja a hozott határozatot, valamint hogy az előtte folyó jogvita szempontjából releváns összes ténybeli és jogkérdést megvizsgálja.

111. Pinto de Albuquerque bíró az ugyanezen ügyben ismertetett különvéleményében jogosan fejtette ki, hogy „elvi síkon a közérdekű szankciók kiszabása meghaladja a közigazgatás hagyományos kereteit, és az a bíróság hatáskörébe tartozik. Ha a közigazgatási szerv valamely közérdekű szankció alkalmazása ténybeli feltételeinek vizsgálatát a bíróságok szigorú utólagos felülvizsgálata nélkül végezhetné, az említett elvek [a hatalmi ágak szétválasztása és a büntetések jogszerűsége] súlyosan torzulnának” (kiemelés tőlem).

112. Ugyanígy, a fent hivatkozott Chalkor-ügyben hozott ítélet és KME-ügyekben hozott ítéletek világosan megállapították, hogy a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogköre egyszerre jelent jogi és ténybeli felülvizsgálatot, valamint a bizonyítékok értékelésére, a vitatott határozat megsemmisítésére és a bírságok összegének megváltoztatására vonatkozó jogkört.⁵¹

113. Amint arra Kokott főtanácsnok rámutatott,⁵² annak kérdése, hogy a Törvényszék gyakorolta-e korlátlan felülvizsgálati jogkörét, „valódi jogi problémát vet fel, [...] a hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó kifogás Törvényszék általi vizsgálatával szemben támasztott jogi követelmények terjedelméről van szó, különösen pedig annak a felülvizsgálatnak a terjedelméről, amelyet a Törvényszék a Bizottsággal szemben alkalmaz. E tekintetben olyan kérdésről van szó, amely időről időre vita tárgyát képezi, és jelenleg – nem utolsósorban a[...] [Chartára] tekintettel – egyre több figyelmet kap. A[...] Charta 47. cikke [...] biztosítja a hatékony jogorvoslathoz való alapvető jogot, amelyet az uniós jog általános elvének is tekintenek^[53]. Ez az alapjog magában foglalja többek között a hatósági határozatok *független* bíróság általi, tisztességes eljárásban történő felülvizsgálatát” (kiemelés tőlem).

114. Ezen túlmenően a Charta bűncselekmények és büntetések törvényességének és arányosságának elvére vonatkozó 49. cikkének (3) bekezdése értelmében az uniós bíróság köteles biztosítani annak az elvnek a hatékony érvényesülését, amely szerint „a büntetések súlyossága nem lehet aránytalan a bűncselekményhez mérten”.

49 — Az EUMSZ 261. cikk szerint „[a]z Európai Parlament és a Tanács által közösen, illetve a Tanács által a Szerződések rendelkezéseinek értelmében elfogadott rendeletek a bennük előírt szankciók tekintetében teljes körű mérlegelési jogkört ruházhatnak az Európai Unió Bíróságára.” Az 1/2003 rendelet 31. cikke szerint „A Bíróság korlátlan jogkörrel rendelkezik az olyan határozatok felülvizsgálatára, amelyekben a Bizottság bírságot vagy kényszerítő bírságot határozott meg. A Bíróság törölheti, csökkentheti vagy növelheti a kiszabott bírság vagy kényszerítő bírság összegét.”

50 — Ma a Törvényszék a Bizottság bírságot kiszabó határozatával szemben benyújtott keresetek keretében.

51 — Lásd a fent hivatkozott Chalkor kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 65. pontját.

52 — Lásd a főtanácsnok C-628/10. P. és C-14/11. P. sz., Alliance One International és Standard Commercial Tobacco kontra Bizottság, és Bizottság kontra Alliance One International és társai egyesített ügyekre vonatkozó indítványának (2012. július 19-én hozott ítélet) 95. és azt követő pontjait.

53 — Lásd a C-279/09. sz. DEB-ügyben 2010. december 22-én hozott ítélet (EBHT 2010., I-13849. o.) 30. és 31. pontját, a C-69/10. sz. Samba Diouf-ügyben 2011. július 28-án hozott ítélet (EBHT 2011., I-7151. o.) 49. pontját, valamint a fent hivatkozott KME és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 92. pontját. Lásd továbbá a C-457/09. sz. Chartry-ügyben 2011. március 1-jén hozott végzés (EBHT 2011., I-819. o.) 25. pontját.

115. Ezen túlmenően az EJEB szintén úgy ítélte meg, hogy a közigazgatási szankció felülvizsgálata magában foglalja azt, hogy a bíróság a releváns szempontokat figyelembe véve részletesen vizsgálja és elemesse a szankció megfelelőségét az elkövetett jogsértéshez képest, beleértve magának a szankciónak az arányosságát is, és adott esetben a szankciót változtassa meg (lásd a fent hivatkozott Menarini-ügyben hozott ítélet 64–66. §-át).

116. Ugyanígy, az uniós joggal kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy az arányosság elve az Unió általános elvei közé tartozik (és azt a Charta is tartalmazza), és megköveteli, hogy az uniós intézmények jogi aktusai ne haladják meg a szóban forgó szabályozás által kitűzött jogszerű célok elérésére alkalmas és ahhoz szükséges mértéket, így amikor több alkalmas intézkedés közül lehet választani, a legkevésbé kényszerítőt kell igénybe venni, és az okozott hátrányok nem lehetnek túlzottak az elérni kívánt célokhoz képest⁵⁴.

117. A versenyjogi szabályok végrehajtására vonatkozó eljárásokban az arányosság elvének alkalmazása azt jelenti, hogy egy társasággal szemben kiszabott bírság nem lehet aránytalan a Bizottság által kitűzött célok eléréséhez képest, és hogy annak mértéke a jogsértéssel arányos kell, hogy legyen, különös figyelemmel annak súlyára. A Törvényszéknek ezért meg kell vizsgálnia valamennyi releváns elemet, mint például a vállalkozás magatartását és az általa a versenyellenes gyakorlat létrehozásában játszott szerepet, a vállalkozás méretét, az érintett áruk értékét vagy a jogsértésből megszerzett hasznot, valamint a kitűzött elrettentő hatást, és azokat a veszélyeket, amiket az ilyen jellegű jogsértések jelentenek az Unió célkitűzéseire nézve.

118. Másként fogalmazva, a Törvényszék a bírság összege arányossága értékelésének keretében köteles *teljes körűen* gyakorolni korlátlan felülvizsgálati jogkörét.⁵⁵

119. Egyébiránt az egyenlő bánásmód elve „megköveteli, hogy az összehasonlítható helyzeteket ne kezeljék eltérően, és az eltérő helyzeteket ne kezeljék ugyanúgy, amennyiben az ilyen bánásmód objektíven nem igazolható”⁵⁶.

120. Ez két dolgot jelent. Elsőként azt, hogy a Bizottság indokolása teszi lehetővé a Törvényszék számára a bírság összege arányos és hátrányosan nem megkülönböztető jellege értékelésének elvégzését. Amint azt a Bíróság kimondja, „az EK 253. cikk [jelenleg EUMSZ 296. cikk] által megkövetelt indokolást a kérdéses jogi aktus természetéhez kell igazítani, és abból világosan és egyértelműen ki kell tűnnie a jogi aktust meghozó intézmény érvelésének oly módon, hogy az érdekeltek megismerhessék a meghozott intézkedés indokait, a *hatáskörrel rendelkező bíróság pedig gyakorolhassa felülvizsgálati jogkörét*”⁵⁷ (kiemelés tőlem), a most tárgyalt ügyben tehát a korlátlan felülvizsgálati jogkör.

54 — Lásd különösen a C-331/88. sz., Fedesa és társai ügyben 1990. november 13-án hozott ítélet (EBHT 1990., I-4023. o.) 13. pontját, a C-133/93., C-300/93. és C-362/93. sz., Crispoltoni és társai egyesített ügyekben 1994. október 5-én hozott ítélet (EBHT 1994., I-4863. o.) 41. pontját, és a C-189/01. sz., Jippes és társai ügyben 2001. július 12-én hozott ítélet (EBHT 2001., I-5689. o.) 81. pontját.

55 — Ebben csatlakozom Bot főtanácsnok C-89/11. P. sz., E.ON Energie kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványának (2012. november 22-én hozott ítélet) 103–131. pontjához, amelyekben többek között az EJEB ítélkezési gyakorlatára hivatkozik (az 1995. október 23-i Schmautzer kontra Ausztria ítélet, A. sorozat, 328-A. szám, a 2001. január 10-i Valico S. R. L. kontra Olaszország ítélet, *Ítéletek és Határozatok Tára* 2006-III., és a fent hivatkozott Menarini-ügyben hozott ítélet). Igaz, hogy – bár a főtanácsnok indítványában a Törvényszék ítéletének megsemmisítését és az ügynek a Törvényszék elé történő visszautalását javasolta, hogy az határozzon az említett bírság arányosságáról, mivel a Törvényszék az E.ON Energie-vel szemben kiszabott bírság arányossága vizsgálatának keretében nem gyakorolta korlátlan felülvizsgálati jogkörét – a Bíróság a maga részéről Bot főtanácsnok álláspontjával ellentétben elutasította a fellebbezést. Mindazonáltal a Bíróság hivatkozott ítéletét olvasva meg kell állapítani, hogy a Bíróság álláspontja az elvi kérdésekben nem ellentétes Bot főtanácsnok álláspontjával, csupán bebizonyítja, hogy az adott ügyben a Törvényszék igenis gyakorolta korlátlan felülvizsgálati jogkörét, és nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor azt állapította meg, hogy a bírság arányos. Tekintettel arra, hogy a Bizottság az E.ON Energie-vel szemben éves forgalmának 10%-át elérő bírságot szabhatott volna ki, ha versenyellenes gyakorlat fennállását bizonyította volna, a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a zártörésért kiszabott 38 millió euró összegű bírság, amely az E.ON Energie éves forgalmának 0,14%-át teszi ki, nem tekinthető túlzónak a szankció elrettentő hatása biztosításának szükségessége tekintetében.

56 — A C-227/04. P. sz., Lindorfer kontra Bizottság ügyben 2007. szeptember 11-én hozott ítélet (EBHT 2007., I-6767. o.) 63. pontja.

57 — A fent hivatkozott Elf Aquitaine kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 147. pontja.

121. Ebből az következik továbbá, hogy a Törvényszék értékelése a Bizottság értékelésétől kellően független, mivel nem hagyatkozhat pusztán a Bizottság által megállapított összegre – ami meglehetősen absztrakt, mint amilyennek a jelen ügyben az alapösszeg is tűnik –, és nem kötik az utóbbi számításai vagy a bírság összegének megállapításához általa figyelembe vett megfontolások sem.⁵⁸

122. Amint arra a Törvényszék a Volkswagen kontra Bizottság ügyben⁵⁹ jogosan mutatott rá (amelyben a fellebbezést a Bíróság elutasította), „ugyanis a Törvényszék feladata, hogy az e területen fennálló hatáskörében *a bírság összegének megállapítása érdekében saját maga értékelje az ügy körülményeit*” (kiemelés tőlem). A hivatkozott ítéletben a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogkörében eljárva a körülményekre és megfontolásokra tekintettel úgy ítélte meg, hogy indokolt, hogy a bírság összegét 102 000 000 ECU-ról 90 000 000 euróra változtassa.

123. Amint arra Mengozzi főtanácsnok nagyon helyesen rámutatott,⁶⁰ „azon feltételek, amelyek fennállása esetén az [uniós] bíróság korlátlan felülvizsgálati jogkörét gyakorolhatja, nem határozhatóak meg bizottsági iránymutatásokban, amelyek az ezen intézmény belső szervezetét szabályozó eszközök”, és csak „soft law-nak”⁶¹ minősülnek, míg – amint azt Bot főtanácsnok kifejtette⁶² – valójában a Törvényszék „túl gyakran szorítkozik csupán annak megvizsgálására, hogy a Bizottság helyesen alkalmazta-e a [saját maga által] az iránymutatásban meghatározott módszert, pedig a bírság összegének meghatározása rendszerint nem jelent olyan összetett gazdasági értékelést, amelyet csak a Bizottság végezhet el, és amelynek tekintetében a bíróság korlátozott terjedelmű felülvizsgálatot végezhetne”.

124. A jelen indítványban javasolt megközelítéssel szemben gyakran szokás arra az évrre hivatkozni, hogy a Törvényszéknek tilos, vagy nem szabad „beavatkoznia” a bírság összegének meghatározásába, és így a versenypolitikába, mert azért kizárólagosan a Bizottság tartozik felelősséggel. Nem értek egyet ezzel az érveléssel, mivel a Törvényszék mindig konkrét ügyben határoz. A Bizottság tehát általános politikája meghatározásával és annak a más ügyekben történő alkalmazásával kapcsolatban megőrizi valamennyi hatáskörét.

125. A fentiekből, különösen pedig a fent hivatkozott Chalkor kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 62. pontjából és a KME Germany és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 129. pontjából arra következtetek, hogy véleményem szerint a Törvényszék felülvizsgálata során nem támaszkodhat a Bizottság mérlegelési mozgásterére, vagy kizárólag az általa az 1998. évi irányelvben foglalt szempontok alkalmazásakor figyelembe vett elemek megválasztásával vagy ezen elemek értékelésével kapcsolatban elkövetett nyilvánvaló értékelési hibára annak érdekében, hogy ezzel kitérjen a *részletes jogi és ténybeli felülvizsgálat elől, vagy hogy ne követelje meg, hogy a Bizottság adjon magyarázatot arra, hogy egy konkrét ügyben miért változtatta meg bírságkiszabási politikáját.*

58 — Lásd ebben az értelemben a C-338/00. P. sz., Volkswagen kontra Bizottság ügyben 2003. szeptember 18-án hozott ítéletet (EBHT 2003., I-9189. o.).

59 — A Törvényszék 2000. július 6-án hozott ítéletének (EBHT 2000., II-2707. o.) 347. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat. A Bíróság ítéletére hivatkozás az előző lábjegyzetben található.

60 — Lásd Mengozzi, P.: „La compétence de pleine juridiction du juge communautaire”, *Liber Amicorum en l'honneur de Bo Vesterdorf*, Bruylant, Brüsszel, 2007., 219–236. o.

61 — Ebben az összefüggésben lásd továbbá Nehl, H. P., Kontrolle kartellrechtlicher Sanktionsentscheidungen der Kommission durch die Unionsgerichte, in Immenga, U. és Körber, T. (szerk.): *Die Kommission zwischen Gestaltungsmacht und Rechtsbindung*, Nomos, 2012., 139. és 140. o. („[d]ie mit dieser Neuorientierung einhergehende Rückbesinnung des Gerichtshofs auf das »hard law« anstelle des »soft law« zum Zweck der gerichtlichen Kontrolle der Ausübung des Ermessens der Kommission bei der Geldbußenbemessung ist sehr zu begrüßen”).

62 — Lásd cikkét: „La protection des droits et des garanties fondamentales en droit de la concurrence”, in *De Rome à Lisbonne: mélanges en l'honneur de Paolo Mengozzi*, Bruylant, 2013., 175–192. o.

126. Mindenesetre a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint – még ha a Törvényszék végső esetben hivatkozhat is „a Bizottság »mérlegelési jogkörére«, »jelentős mérlegelési mozgásterére«, illetve »széles mérlegelési mozgásterére« [amire véleményem szerint nem kellene többé hivatkozhatna], az erre való hivatkozások *nem akadályoz[hat]ják meg a Törvényszéket abban, hogy jogi és ténybeli szempontból elvégezze a korlátlan és teljes felülvizsgálatot, amelyre köteles*”⁶³ (kiemelés tőlem).

127. A fent hivatkozott Chalkor kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 78. pontjában a Bíróság úgy ítélte meg, hogy „a Törvényszék nem szorítkozott az iránymutatásnak való megfelelés vizsgálatára, hanem a megtámadott ítélet 145. pontjában saját maga megvizsgálta a szankció megfelelését is.”

128. A Bíróság az SCA Holding ügyben hozott ítéletében⁶⁴ emlékeztetett arra is, hogy „a Törvényszék az EK 172. cikk (jelenleg EUMSZ 261. cikk) és a 17. rendelet 17. cikke [az 1/2003 rendelet 31. cikke] szerinti korlátlan felülvizsgálati jogkörre vonatkozó felhatalmazás alapján jogosult annak megítélésére, hogy a bírság összege megfelelő-e. Ez utóbbi értékelés szükségessé teheti olyan információk bemutatását és figyelembevételét, amelyeknek a megtámadott határozatban való említését nem követeli meg a Szerződés 190. cikkében [jelenleg EUMSZ 269. cikk] előírt indokolási kötelezettség” (kiemelés tőlem).

129. A Törvényszéknek tehát *magának* kell megítélnie, hogy a bírság megfelelő és arányos-e, és *magának* kell megállapítania azt, hogy a Bizottság valamennyi, a bírság kiszámításához releváns elemet ténylegesen figyelembe vette-e, és értelemszerűen a Törvényszéknek ezzel összefüggésben meg kell tudnia ítélnie a felperesek által ebben a tekintetben előtte előadott tényeket és körülményeket is.⁶⁵

130. A Törvényszék egyébként egyes ügyekben már élt ezzel az érveléssel.

131. A Törvényszék a Romana Tabacchi ügyben hozott ítéletében⁶⁶ (amellyel szemben nem nyújtottak be fellebbezést a Bírósághoz), jogosan úgy ítélte meg, hogy „[a]z EK 229. cikk [jelenleg az EUMSZ 261. cikk] alkalmazásával az 1/2003 rendelet 31. cikke által a Törvényszékre ruházott korlátlan felülvizsgálati jogkör a szankció jogszerűségének egyszerű felülvizsgálatán túl – amely csupán a megsemmisítés iránti kereset elutasítását, vagy a megtámadott jogi aktus megsemmisítését teszi lehetővé – feljogosítja a Törvényszéket arra, hogy saját értékelésével helyettesítse a Bizottság

63 — Lásd a fent hivatkozott KME Germany és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 136. pontját. Ugyanez igaz a jogszerűség értékelésére és az összetett gazdasági értékelésekre, amelyekre vonatkozóan a fent hivatkozott KME és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 94. pontja megállapítja, hogy „[a] jogszerűség vizsgálatát illetően a Bíróság kimondta, hogy noha összetett gazdasági értékeléseket igénylő területeken a Bizottság gazdasági kérdésekben mérlegelési mozgástérrel rendelkezik, ez nem jelenti azt, hogy az uniós bíróság nem vizsgálhatja felül gazdasági jellegű tényeknek a Bizottság általi értelmezését. Az uniós bíróságnak ugyanis nem csupán a hivatkozott bizonyítékok tárgyi valóságosságát, megbízhatóságát és koherenciáját kell vizsgálnia, hanem azt is ellenőriznie kell, hogy e bizonyítékok tartalmazzák-e az adott összetett helyzet értékeléséhez figyelembe veendő összes releváns adatot, és alátámasztják-e a belőlük levont következtetéseket [...]” (kiemelés tőlem). Az EFTA-Bíróság az E-15/10. sz. Posten Norge ügyben 2012. április 18-án hozott ítéletének 100. és 101. pontjában úgy ítélte meg, hogy „it must be recalled that Article 6(1) ECHR requires that subsequent control of a criminal sanction imposed by an administrative body must be undertaken by a judicial body that has full jurisdiction. Thus, the Court must be able to quash in all respects, on questions of fact and of law, the challenged decision (see, for comparison, European Court of Human Rights Janosevic v. Sweden, no 34619/97, § 81, Reports of Judgments and Decisions 2002-VII, and [a fent hivatkozott Menarini ítélet], § 59). Therefore, when imposing fines for infringement of the competition rules, [EFTA Surveillance Authority (ESA)] cannot be regarded to have *any margin of discretion in the assessment of complex economic matters* which goes beyond the leeway that necessarily flows from the limitations inherent in the system of legality review [...] Furthermore [...] in a case which is covered by the guarantees of the criminal head of Article 6 ECHR, the question whether the evidence is capable of substantiating the conclusions drawn from it by the competition authority must be answered having regard to the presumption of innocence. Thus, although the Court may not replace ESA's assessment by its own and, accordingly, it does not affect the legality of ESA's assessment if the Court merely disagrees with the weighing of individual factors in a complex assessment of economic evidence, *the Court must nonetheless be convinced that the conclusions drawn by ESA are supported by the facts*” (kiemelés tőlem).

64 — A C-297/98. P. sz., SCA Holding kontra Bizottság ügyben 2000. november 16-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-10101. o.) 55. pontja.

65 — A fent hivatkozott Chalkor kontra Bizottság ügyben hozott, a KME és társai kontra Bizottság ügyben hozott, valamint a Menarini-ügyben hozott ítéletek ezen értelmezését támasztja alá különösen Wesseling, R. és van der Woude, M., „The lawfulness and acceptability of enforcement of European cartel law”, *World Competition*, 35, 4. szám, 2012., 573–598. o.

66 — A Törvényszék T-11/06. sz., Romana Tabacchi kontra Bizottság ügyben 2011. október 5-én hozott ítéletének (EBHT 2011., II-6681. o.) 265. és 266. pontja. Lásd ugyanebben az értelemben a fent hivatkozott Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 692. pontját, a C-3/06. P. sz., Groupe Danone kontra Bizottság ügyben 2007. február 8-án hozott ítélet (EBHT 2007., I-1331. o.) 61. pontját, valamint a C-534/07. P. sz., Prym és Prym Consumer kontra Bizottság ügyben 2009. szeptember 3-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-7415. o.) 86. pontját.

értékelését, és következésképpen megsemmisítés nélkül is megváltoztassa a megtámadott jogi aktust a tényállás valamennyi körülményét figyelembe véve, és például a kiszabott bírság összegét módosítsa, amennyiben az összeg kérdése az értékelésére van bízva. [...] [A]mikor a Törvényszék bírságot állapít meg, azt jellegénél fogva nem pontos aritmetikai számításokkal végzi. Egyébiránt *a Törvényszéket nem kötik a Bizottság számításai, sem az iránymutatás*, amikor korlátlan felülvizsgálati jogkörének értelmében határoz [...], *hanem az ügy összes körülményét figyelembe véve saját maga végzi el értékelését*” (kiemelés tőlem).

132. A hivatkozott ítélet 283–285. pontjában a Törvényszék arra a következtetésre jut, hogy „[f]igyelemmel e körülményekre a Törvényszék úgy véli, hogy a Bizottság által 2005. október 20-án kiszabott 2,05 millió eurós bírság alkalmas arra, hogy önmagában előidézze a felperes felszámolását, és ennek következtében a piacról való kilépését, amelynek egyébiránt a felperes által az ötödik jogalap keretében hivatkozott kifejezetten hátrányos hatásai lehetnek. [...] A Törvényszék a fenti megfontolásokra, és különösen a fentiekben megállapított jogsértések összesített hatására, valamint a felperes alacsony pénzügyi kapacitására figyelemmel úgy véli, hogy az ügy valamennyi körülményét igazságosan értékeli, ha a felperessel szemben kiszabott bírság végleges összegét 1 millió euróban állapítja meg. Ez a bírságösszeg ugyanis lehetővé teszi a felperes jogellenes magatartásának [nem] elhanyagolható és kellőképpen elrettentő módon való hatékony megtorlását. Az ezen összeg feletti bírság – *annak egészét értékelve* – aránytalan lenne a felperessel szemben kifogásolt jogsértéshez képest. [...] A jelen ügyben az 1 millió euró összegű bírság a felperessel szemben kifogásolt magatartás *igazságos szankciója*” (kiemelés tőlem).⁶⁷

133. A fent hivatkozott Groupe Danone kontra Bizottság (ügynevezett „belga sörpiac”-kartell) ügyben hozott ítéletben a Bíróság elutasított egy, a *ne ultra petita* elvének Törvényszék általi állítólagos megsértésén alapuló fellebbezési jogalapot, amelyet a Törvényszék az enyhítő körülmények fennállása esetén alkalmazható szorzó alkalmazása szabályainak bármiféle erre vonatkozó megállapítás hiányában történt megváltoztatásával követett el, egyszerűen azon indokból, hogy mivel a bírság összegének kérdése a Törvényszék értékelésének körébe tartozik, a Törvényszék az EK 229. cikk (jelenleg az EUMSZ 261. cikk) és a 17. rendelet helyébe lépett 1/2003 rendelet alkalmazásának keretében jogosult a Bizottság által kiszabott bírság megsemmisítésére, összegének csökkentésére vagy növelésére.⁶⁸

134. Amint azt Mengozzi főtanácsnok jogosan hangsúlyozta,⁶⁹ ezt az értékelést könnyű megérteni, ha a korlátlan felülvizsgálati jogkör szerepét úgy tekintjük, hogy az a vállalkozásokkal szemben kiszabott bírságösszeg független és pártatlan bíróság általi maximális terjedelmű felülvizsgálatának a vállalkozások számára nyújtott további biztosítéka. A Törvényszék korlátlan felülvizsgálatának „további biztosítékként” való minősítését már megerősítette a Bíróság annak meghatározása keretében, hogy a bírságok kiszabására tekintettel a Bizottság előtt milyen terjedelmű a vállalkozások védelemhez való joga.⁷⁰

135. Abban is egyetérttek Mengozzi főtanácsnokkal – amikor a fent hivatkozott Bizottság kontra Tomkins ügyre vonatkozó indítványában azt állapítja meg –, hogy e minősítés csak azt jelentheti, hogy a bírság összegének a Törvényszék előtti vitatásával a vállalkozásoknak a Bizottság által megállapított pontos összeg teljes tudatában lehetőségük van arra, hogy bármilyen kifogást emeljenek ezen összeg Bizottság által elvégzett kiszámítását illetően mind a jogszerűség, mind pedig a célszerűség tekintetében, így bármely védekezési jogalappal – a jogszerűségi felülvizsgálattal szorosan összefüggő

67 — Lásd továbbá a T-59/99. sz., Ventouris kontra Bizottság ügyben 2003. december 11-én hozott ítéletet (EBHT 2003., II-5257. o.) és a T-236/01., T-239/01., T-244/01-T-246/01., T-251/01. és T-252/01. sz., Tokai Carbon és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. április 29-én hozott ítéletet (EBHT 2004., II-1181. o.).

68 — Lásd a fent hivatkozott Groupe Danone kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 56. és 61–63. pontját.

69 — Lásd a C-286/11. P. sz., Bizottság kontra Tomkins ügyre vonatkozó indítványának (2013. január 22-én hozott ítélet) 40. pontját. Lásd továbbá Mengozzi, P.: „La compétence de pleine juridiction du juge communautaire”, id. mű, 227. o.

70 — Lásd a fent hivatkozott Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 445. pontját. Lásd továbbá különösen a Törvényszék T-83/91. sz., Tetra Pak kontra Bizottság ügyben 1994. október 6-án hozott ítéletének (EBHT 1994., II-755. o.) 235. pontját és a T-23/99. sz., LR AF 1998 kontra Bizottság ügyben 2002. március 20-án hozott ítéletének (EBHT 2002., II-1705. o.) 200. pontját.

kötöttségeken túl – befolyásolhatják a bíróság meggyőződését a bírság megfelelő összegét illetően.⁷¹ Márpedig, amint azt Mengozzi főtanácsnok jogosan hozzát teszi, e további biztosíték hatékony működése érdekében a Törvényszéknek jogosultnak kell lennie⁷² arra, hogy *valamennyi* ténybeli körülményt figyelembe vegye, ideértve például az előtte vitatott határozat meghozatalát követő körülményeket is⁷³, amit a jogszerűségi felülvizsgálattal szorosan összefüggő kötöttségek főszabály szerint nem tennének lehetővé a számára⁷⁴.

136. Meg kell említenem a Törvényszék Siemens Österreich és társai kontra Bizottság ügyben (ú.n. „gázszigetelt kapcsolóberendezések”-kartell) hozott ítéletét is⁷⁵, amelyben a büntetések és szankciók egyéniesítésének elvére hivatkozva a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy „[e] tekintetben [...] a Bizottság által állítottakkal ellentétben [...] a Bizottság nem határozhatja meg szabadon az egyetemlegesen fizetendő összegeket. A büntetések és joghátrányok [helyesen: szankciók] egyéniesítésének [...] elvéből következik ugyanis, hogy minden egyes társaságnak meg kell tudnia állapítani a vele szemben egy vagy több másik társasággal együtt egyetemleges felelősség alapján megfizetendő bírságot kiszabó határozat alapján, hogy mekkora a részösszeg, amelyet az egyetemleges adóstársaival szemben neki kell viselnie, ha már a Bizottság nem érdekelt e kérdésben [helyesen: miután a bírságot megfizették a Bizottság részére]. Ennek érdekében a Bizottságnak kifejezetten meg kell határoznia azon időszakokat, amelyek tekintetében az érintett társaságok (együttesen) felelősek a kartellben részt vevő vállalkozások jogsértő magatartásáért, és adott esetben az említett társaságok e magatartásokkal kapcsolatos felelősségének szintjét. [...] Ennélfogva a jelen esetben a Bizottságnak figyelembe kellett vennie a [z említett ügyben vitatott] határozat (468) preambulumbekzdésében a VA Tech vállalkozás részét képező különböző társaságok közös felelősségének időszakait illetően tett megállapításait az általuk egyetemlegesen megfizetendő bírságok összegének megállapításakor. Ezen összegeknek, amennyire csak lehetséges, tükrözniük kell az e társaságokat terhelő felelősség különböző részeinek az említett preambulumbekzdésben meghatározott súlyát”.

137. A Törvényszék tehát részletesen elemezte a Bizottság határozatát, és felülbírálta mind a bírság címzettjeinek meghatározását, mind az általuk fizetendő bírság összegének megállapítását.

138. A Törvényszék, ítéletének 166. pontjában arra a következtetésre jutott – anélkül, hogy utalt volna a Bizottság bármiféle mérlegelési mozgásterére –, hogy „a közös felelősségüket nyilvánvalóan meghaladó összegű bírság megfizetését illetően a Reyrolle, az SEHV és a Magrini egyetemleges felelősségének megállapításával, az SEHV-vel és a Magrinnal szemben kiszabott bírság egy részéért a Siemens Österreich és a KEG egyetemleges felelőssége megállapításának elmulasztásával, a vele szemben kiszabott bírság egy részének viseléséért a Reyrolle egyedüli felelőssége megállapításának elmulasztásával a Bizottság megsértette a büntetések és joghátrányok [helyesen: szankciók] egyéniesítésének elvét”.

71 — Mengozzi főtanácsnok helyesen emlékeztet arra indítványának 20. lánjegyzetében, hogy a Bíróság többször is megerősítette, hogy a Bizottság által kiszabott bírságok Törvényszék általi felülvizsgálata annak vizsgálatát célozza, hogy a megállapított összeg megfelelő-e a Törvényszék előtti jogvita körülményeire tekintettel. Lásd e tekintetben különösen a C-279/98. P. sz., Cascades kontra Bizottság ügyben 2000. november 16-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-9693. o.) 42. és 48. pontját, valamint a C-283/98. P. sz., Mo och Domsjö kontra Bizottság ügyben 2000. november 16-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-9855. o.) 42. és 48. pontját.

72 — A Bíróság jelen indítvány 66. lánjegyzetében hivatkozott ítélkezési gyakorlatának megfelelően.

73 — Lásd e tekintetben a 6/73. és 7/73. sz., Istituto Chemioterapico Italiano és Commercial Solvents kontra Bizottság egyesített ügyekben 1974. március 6-án hozott ítélet (EBHT 1974., 223. o.) 51. és 52. pontját; a fent hivatkozott Baustahlgewebe kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 141. pontját; a fent hivatkozott Tokai Carbon és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 274. pontját, és a T-241/01. sz., Scandinavian Airlines System kontra Bizottság ügyben 2005. július 18-án hozott ítéletének (EBHT 2005., II-2917. o.) 227. pontját.

74 — Mengozzi főtanácsnok hozzát teszi, hogy ez alapján érthető az is, hogy a Bíróság például a 8/83. sz., Officine Bertoli kontra Bizottság ügyben 1984. március 28-án hozott ítéletének (EBHT 1984., 1649. o.) 29. pontjában miért határozott úgy, hogy – noha a felperes által a bírságösszeg csökkentésére irányuló kérelmének alátámasztására felhozott jögalap nem fogadható el – bizonyos, ezen ügyre jellemző körülmények méltányossági okokból igazolják a csökkentést.

75 — A Törvényszék T-122/07-T-124/07. sz., Siemens és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2011. március 3-án hozott ítélet (EBHT 2011., II-793. o.), lásd különösen annak 153. és 154. pontját. Ez ellen az ítélet ellen a Bíróság előtt a C-231/11. P–C-233/11. P. sz., Bizottság kontra Siemens Österreich és társai egyesített ügyekben jelenleg is folyamatban van a fellebbezés. Mengozzi főtanácsnok 2013. szeptember 19-én ismertette indítványát.

139. Ennek egy másik példája található a Törvényszék Brasserie nationale és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítéletében,⁷⁶ amelyben megállapította, hogy „a [Törvényszékre] tartozik annak vizsgálata, hogy a kiszabott bírság összege arányos-e a jogsértés súlyával és időtartamával, és hogy mérlegelje a jogsértés súlyát és a felperes által felhozott körülményeket”.

140. Az iránymutatás elfogadását megelőzően a Törvényszék a Parker Pen kontra Bizottság ügyben hozott ítéletében⁷⁷ a szóban forgó bírság elemzését követően arra a következtetésre jutott, hogy „a felperessel szemben kiszabott 700 000 ECU összegű bírság nem megfelelő, különös tekintettel a jogsértéssel érintett forgalom csekély mértékére, így korlátlan felülvizsgálati jogkörének keretében indokolt a Parkerrel szemben kiszabott bírság 400 000 ECU-re történő csökkentése”.

141. A Törvényszék a fent hivatkozott Ventouris kontra Bizottság ügyben (úgynevezett „görög kompok”-kartell) hozott ítéletében, amellyel szemben nem nyújtottak be fellebbezést a Bírósághoz, megállapította – immár az iránymutatás bevezetését követően –, hogy a szóban forgó bírságot a méltányosságra és az arányosságra tekintettel csökkenteni kell. Mivel a Bizottság egyetlen határozatban szabott ki szankciót két külön jogsértés miatt, a méltányosság és arányosság elve megköveteli, hogy egy olyan vállalkozás, amelyik csak az egyik jogsértésben vett részt, enyhébb büntetést kapjon, mint azok, amelyek mindkettőben részt vettek. A Törvényszék szerint, mivel a Bizottság valamennyi vállalkozás tekintetében azonos alapösszegből kiindulva számította ki a bírság összegét – amelyet ugyan a vállalkozások méretére figyelemmel módosított, de nem tett közöttük különbséget aszerint, hogy csak az egyik szankcionált jogsértésben vettek-e részt vagy mindkettőben –, az elkövetett jogsértés súlyához képest aránytalan bírságot szabott ki azzal a vállalkozással szemben, amelynek felelősségét csak egy jogsértés elkövetéséért állapította meg⁷⁸.

142. Ezzel szemben (a fent hivatkozott Chalkor ügyben hozott ítélet, a KME és társai ügyben hozott ítélet, valamint Menarini-ügyben hozott ítéletet követően!) a Törvényszék a Dow Chemical kontra Bizottság ügyben (úgynevezett „kloroprén gumi”-kartell) hozott ítéletében⁷⁹ úgy ítélte meg, hogy „a Törvényszéknek a jelen ügyben – a BASF és UCB kontra Bizottság ügyben hozott ítélet[⁸⁰] alapjául szolgáló ügghöz hasonlóan – e szakaszban a [vitatott] határozat jogellenessége bármilyen megállapításának hiányában nem a felperessel szemben kiszabott bírság újbóli kiszámítása a feladata, hanem a 2006. évi iránymutatás felperes helyzetére történő Bizottság általi alkalmazása jogszerűségének felülvizsgálata” (kiemelés tőlem), és ugyanezt a megközelítést láthatjuk a megtámadott ítéletben is.

143. Megjegyzem, hogy a bírság tényleges felülvizsgálata a Törvényszék által gyakorolt korlátlan felülvizsgálati jogkör keretében annál is szükségesebb, mivel a Bizottság által kiszabott bírságok összege egyre növekszik. A teljesség igénye nélkül idézek néhány példát: a Microsoft-ügyben (amelyre a Bizottság a tárgyaláson hivatkozott) a Bizottság a Microsofttal szemben 2004-ben 497 millió euró összegű bírságot szabott ki, amelyhez hozzáadódik egy 280,5 millió euró összegű kényszerítő bírság 2006-ban, egy 899 millió euró összegű kényszerítő bírság 2008-ban, valamint egy 561 millió euró összegű bírság 2013-ban.⁸¹ A Bizottság az Intellel szemben 1,06 milliárd euró összegű bírságot szabtak

76 — A T-49/02-T-51/02. sz., Brasserie nationale és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. július 27-én hozott ítélet (EBHT 2005., II-3033. o.) 170. pontja.

77 — A Törvényszék T-77/92., Parker Pen kontra Bizottság ügyben 1994. július 14-én hozott ítéletének (EBHT 1994., II-549. o.) 94. és 95. pontja.

78 — Lásd továbbá a Törvényszék T-211/08. sz., Putters International kontra Bizottság ügyben 2011. június 16-án hozott ítéletét (EBHT 2011., 3729. o.); a T-43/92. sz., Dunlop Slazenger kontra Bizottság ügyben 1994. július 7-én hozott ítéletét (EBHT 1994., II-441. o.); a fent hivatkozott Tokai Carbon és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletét, és a T-235/07. sz., Bavaria kontra Bizottság ügyben 2011. június 16-án hozott ítéletét (EBHT 2011., II-3229. o.), amely ügyekben a Törvényszék a Bizottság értékelését saját értékelésével helyettesítette, vagy azt elemezte, hogy a bírság megfelelő mértékű-e.

79 — A T-77/08. sz. ügyben 2012. február 2-án hozott ítélet 148. pontja (ezzel az ítélettel szemben jelenleg a C-179/12. P. sz. ügyben folyamatban van a fellebbezés).

80 — A Törvényszék T-101/05. és T-111/05. sz. egyesített ügyekben 2007. december 12-én hozott ítélete (EBHT 2007., II-4949. o.).

81 — Az [EUMSZ 102. cikk] alkalmazására vonatkozó eljárásban 2004. március 24-én hozott C(2004) 900 bizottsági határozat (COMP/C 3/37.792 – „Microsoft”-ügy), a fent hivatkozott „Microsoft”-ügyben hozott határozattal kiszabott kényszerítő bírság összegének meghatározásáról szóló, 2008. február 27-én hozott C(2008) 764 végleges bizottsági határozat, valamint a 2013. március 6-án hozott C(2013) 1210 végleges bizottsági határozat.

ki.⁸² A Saint Gobain-nel szemben 2008-ban kiszabott bírság összege 896 millió euró (a „járműipari üveg”-kartell miatt kiszabott bírsággal együtt összesen 1,38 milliárd euró)⁸³ volt, a Siemenszel szemben 2007-ben kiszabott bírság összege pedig több mint 396 millió euró (a „gázszigetelt kapcsolóberendezések”-ügyben folytatott kartell miatt kiszabott bírsággal együtt összesen 750 millió euró)⁸⁴ volt. A felvonógyártók kartellje esetében a bírságok összege összesen majdnem egymilliárd euró⁸⁵ volt. Végül 2012-ben a Bizottság 1,47 milliárd euró összegű bírságot szabott ki a televízió- és számítógépmonitor-képcsövek gyártói által létrehozott két kartellel szemben.⁸⁶

144. A bírságok kiszámítása jelen indítványban tárgyalt Törvényszék általi felülvizsgálatának jelentőségét illetően emlékeztethetnék arra, amit Tizzano főtanácsnok a fent hivatkozott Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság egyesített ügyekre vonatkozóan előadott,⁸⁷ amikor megállapította, hogy az ebben az ügyben lefolytatott vizsgálata „éppen azt mutatja ki, hogy a Bizottság által alkalmazott számítási módszer a méltányosság vonatkozásában néhány kockázatot rejt magában. Szerintem ugyanis az egyéniesítés követelményével és a »büntetés« fokozatosságával [...] nem teljesen koherens, hogy ezekben az esetekben a számítási műveletek egy része alapvetően formális és elvont, és ennél fogva konkrétan nem lehet hatással a bírság végösszegére. Azt sem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy – ugyanezen oknál fogva – fennáll az a veszély, hogy a nagyobb átláthatóság célkitűzése, amelyre az iránymutatás törekszik, nem teljesen valósítható meg. [...] Ráadásul fennáll az a veszély, hogy a [Bizottság bírságkiszabási politikájának a bírságok összegének emelésében megnyilvánuló] szigorítás[a], mivel átalányösszegeken alapuló számítási módszeren nyugszik, különösen a kis- és középvállalkozásokat sújtja. [...] Ily módon tehát egy új rendszer körvonalai rajzolódna ki, amely bizonytalanabb ahhoz az időszakhoz képest, amikor a Bizottság által alkalmazott módszer főszabály szerint nem vezetett a számítás során a teljes forgalom 10%-os felső korlátjának a meghaladásához, és a bírság összegének megállapításakor könnyebben és azonnal figyelembe lehetett venni az összes körülményt. [...] Meg kell fontolni, hogy a bírságokra vonatkozó politika új irányvonalának fent említett következményei nem tesznek-e szükségessé néhány olyan változtatást, amely lehetővé tenné, hogy a méltányos és ésszerű szankció követelményének megfelelő eredményeket minden esetben biztosítani lehessen” (kiemelés tőlem).

145. A Tizzano főtanácsnok által az említett ügyben megfogalmazott éles bírálat világosan mutatja, hogy nem kívánatos vagy lehetséges, hanem egyenesen szükséges, hogy a Törvényszék teljes körűen⁸⁸ és függetlenül lefolytassa a Bizottság által kiszabott bírságok felülvizsgálatát.⁸⁹

ββ) A korlátlan felülvizsgálati jogkörre vonatkozó elmélet szóban forgó ügyre való alkalmazása

146. A bírság Törvényszék általi felülvizsgálatának, valamint a fellebbezők azon jogalapjainak értékeléséhez, amelyek az arányosság, a hátrányos megkülönböztetés tilalma és a büntetések egyéniesítése elvének, valamint a Bizottság bírság összegével kapcsolatos indokolási kötelezettségének megsértésére vonatkoznak, vissza kell térni a vitatott határozathoz.

82 — A 2009. május 13-án hozott C(2009) 3726 végleges bizottsági határozat (COMP/C-3/37.990 – „Intel”-ügy).

83 — A 2008. november 12-én hozott C(2008) 6815 végleges bizottsági határozat (COMP/39.125 – „járműipari üveg”-ügy).

84 — A 2007. január 24-én hozott C(2006) 6762 végleges bizottsági határozat (COMP/E/38.899 – „gázszigetelt kapcsolóberendezések”-ügy).

85 — A 2007. február 21-én hozott C(2007) 512 végleges bizottsági határozat (COMP/E-1/38.823 – „felvonók és mozgólépcsők”-ügy).

86 — A 2012. december 5-én hozott C(2012) 8839 végleges bizottsági határozat (COMP/39.437 – „televízió- és számítógépmonitor-képcsövek”-ügy).

87 — Lásd a hivatkozott ügyre vonatkozó indítványának 129–133. pontját.

88 — Ugyanis „a Törvényszék Bíróház mellett történő létrehozásának és a kétfokú bírósági bevezetésének célja egyrészt az volt, hogy különösen az összetett tényállások alapos vizsgálatát igénylő keresetek tekintetében javítsa a jogalanyok bírósági védelmét, másrészt, hogy fenntartsa a bírósági felülvizsgálat minőségét, illetve eredményességét az [uniós] jogrenden belül” (a fent hivatkozott Baustahlgeewebe kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 41. pontjából).

89 — A korlátlan felülvizsgálati jogkör teljes körű gyakorlásának példaként hivatkoznék a United Kingdom Competition Appeal Tribunalra (CAT), mivel az a kimerítő jellegű megközelítésével az ügy egészét alapul vevő saját értékelést végez a bírság összegével kapcsolatban (lásd különösen az 1114/1/09. stb. sz. Kier Group plc kontra OFT [2011] CAT 3 ügyben hozott ítéletét és az 1099/1/08. National Grid plc kontra Gas and Electricity Markets Authority [2009] CAT 14 ügyben hozott ítéletét).

147. A vitatott határozat (756) preambulumbekzdésében a Bizottság megjegyezte, hogy a visszaélészerű magatartást akkor is lehet különösen súlyos jogsértésnek tekinteni, ha az nem szükségszerűen volt a jogsértéssel érintett időszak teljes egésze alatt azonos súlyú. A vitatott határozat (757) preambulumbekzdésében a Bizottság meglegedett annak megállapításával, hogy a fellebbezőkkel szemben kiszabandó bírság alapösszegét – annak érdekében, hogy „az ügy konkrét körülményeire tekintettel” tükrözze a jogsértés súlyát – 90 millió euróban kell megállapítani.

148. A Törvényszék előtt a fellebbezők arra hivatkoztak, hogy a Bizottság megsértette a büntetések egyéniesítése, az arányosság és az egyenlő bánásmód elvét, valamint az indokolási kötelezettségét, amikor az alapösszeget 90 millió euróban állapította meg. Először is, a Telefónicával szemben a jogsértés súlyára tekintettel kiszabott alapösszeg az erőfölénnyel visszaélésért valaha kiszabott második legmagasabb alapösszeg. Másrészt ez az alapösszeg sorrendben kilencszer, illetve tízszer magasabb a 2003-ban a Deutsche Telekommal és a Wanadoo Interactive-val szemben az ugyanezen ágazatban erőfölénnyel való visszaélést megvalósító magatartásért kiszabott bírság alapösszegénél, annak ellenére, hogy i. a Bizottság ezt a két határozatot a Telefónicával szemben hozott határozathoz hasonlóan az 1998. évi iránymutatás alapján hozta meg, így ugyanazokat a számítási szabályokat kellett alkalmaznia, ii. a szóban forgó magatartás e három ügyben részben egyidejűleg zajlott és hasonló jellegű volt, továbbá iii. a három ügy a francia, a német és a spanyol internet-hozzáférés piacát érinti, amelyek méretük, gazdasági jelentőségük és növekedési szakaszuk tekintetében jelentősen hasonlóak. A Telefónicával, valamint a Deutsche Telekommal és a Wanadoo Interactive-val szemben megállapított alapösszeg közötti nyilvánvaló aránytalanságot tovább súlyosbítja az a tény, hogy a Telefónica esetében a Bizottság az alapösszeget az elrettentő hatás címén 25%-kal növelte, amit a Wanadoo Interactive-val és a Deutsche Telekommal szemben e vállalkozások mérete ellenére sem tett meg. Az elrettentő hatásra figyelemmel a Telefónicával szemben kiszabott bírság (112,5 millió euró) végső soron 12,5-szer, illetve 11,25-ször magasabb a Wanadoo Interactive-val és a Deutsche Telekommal szemben hasonló jellegű, vagy még súlyosabb erőfölénnyel való visszaélést megvalósító magatartásért kiszabott bírságnál.

149. Egyébiránt a fellebbezők szerint a Telefónicával szemben kiszabott bírság 90 millió euró alapösszegének túlzott mértéke még nyilvánvalóbb a „Deutsche Post AG”-ügyben⁹⁰ 2001-ben megállapított alapösszeggel összehasonlítva. Ebben az ügyben a Bizottság csupán 12 millió euró alapösszeget állapított meg, miközben elismerte különösen, hogy: i. a jogsértést „súlyosnak” kell minősíteni, ii. az erőfölényben lévő vállalkozások által nyújtott hűségkedvezményeket „a Bíróság már több alkalommal elítélte”, valamint iii. „a [Deutsche Post AG] által adott kedvezmény- és árképzési politika nagyon hátrányos következményekkel járt a versenyre”, mivel lehetővé tette a [Deutsche Post AG] számára, hogy a csomagküldő vállalkozások német piacán megőrizze több mint 85%-os piaci részesedését.

150. Mit mond erről a Törvényszék?

151. Először is, a Törvényszék a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvét illetően a megtámadott ítélet 424–427. pontjában (mindössze tehát négy pontban) egyszerűen azzal utasítja el a fellebbezők érveit, hogy a Bizottság határozathozatali gyakorlata nem szolgál jogi háttérként a versenyügyekben kiszabott bírságok tekintetében, és az csak jelzésértékű.

90 — Az [EUMSZ 102. cikk] alkalmazására vonatkozó eljárásban 2001. március 20-án hozott 2001/354/EK bizottsági határozat (COMP/35.141 – „Deutsche Post AG”-ügy) (HL L 125., 27. o.).

152. Másodszor, a Törvényszék az arányosság elvét illetően a megtámadott ítélet 428–432. pontjában (összesen öt pontban) arra szorítkozva utasítja el a fellebbezők érveit, hogy a Bizottság mérlegelési mozgástérrel rendelkezik a bírságok megállapítása során annak érdekében, hogy a vállalkozások magatartását a versenyszabályok tiszteletben tartásának irányába irányítsa. A Törvényszék ebben a kérdésben a Bizottságnak a jogsértés „különösen súlyos” minősítésével kapcsolatos magyarázatát veszi át, egyetlen pontban (a 432. pontban) „elemzi” azt, és arra a következtetésre jut, hogy a 90 millió euró kiindulási összeg nem aránytalan.

153. Harmadszor, a Törvényszék a büntetések egyéniesítésének elvét illetően, a megtámadott ítéletnek (csak) a 433. pontjában, arra az ítélkezési gyakorlatra emlékeztet, amelynek értelmében a Bizottságnak a jogsértés súlyának a bírság összege meghatározása végett történő értékelésekor biztosítania kell, hogy eljárása – különösen azon jogsértések vonatkozásában, amelyek az Unió céljainak megvalósítását jelentős mértékben hátráltatják – kellő elrettentő erővel bírjon. Az elrettentésnek egyszerre kell egyedinek és általánosnak lennie. Míg a bírság egyéni jogsértést szankcionál, emellett a versenyszabályok vállalkozások általi tiszteletben tartásának általános politikájába is illeszkedik. A Törvényszék megállapítja, hogy a vitatott határozatból kitűnik, hogy a jelen ügyben a bírságot a Telefónica saját helyzetének figyelembevételével számította ki. Ennélfogva a felperesek nem állíthatják, hogy a bírság általános elrettentő ereje lett volna „a bírság elsődleges és legfőbb célja”.

154. Végül a Törvényszék az indokolási kötelezettség és a hatékony jogorvoslat állítólagos megsértését illetően a megtámadott ítélet 434. és 435. pontjában (mindössze tehát két pontban) elutasítja a fellebbezők érveit, és pusztán kijelenti, hogy a Bizottság nem sértette meg az ezen a területen előírt *minimális* követelményeket, mivel határozatában megjelöli azokat a tényezőket, amelyek lehetővé tették számára a jogsértés súlyának és időtartamának a meghatározását. Ezen túlmenően a Törvényszék ismét hozzáteszi, hogy mivel a Bizottság határozathozatali gyakorlata nem szolgál jogi háttérként a versenyügyekben kiszabott bírságok tekintetében, [a Bizottság] nem köteles feltüntetni azokat az indokokat, amelyek miatt a fellebbezőkkel szemben kiszabott bírság alapösszege jelentősen magasabb a Wanadoo Interactive-val és a Deutsche Telekommal szemben kiszabott, fent hivatkozott bírságok összegénél.

155. Ennek a 12 pontnak az olvastán (465 pontból!)⁹¹, amelyek egyébiránt a Törvényszék részéről gyakorlatilag *semmilyen*, a szó valódi értelmében vett elemzést nem tartalmaznak, úgy vélem, hogy a Törvényszék, az erre vonatkozó kötelezettségével ellentétben a hátrányos megkülönböztetés tilalma, az arányosság és a büntetések egyéniesítése elvének, valamint a Bizottság bírság összegével kapcsolatos indokolási kötelezettségével összefüggésben nyilvánvalóan nem élt korlátlan felülvizsgálati jogkörével.

156. A Törvényszék a hátrányos megkülönböztetés tilalmának állítólagos megsértésével kapcsolatban megelégszik annyival, hogy a Bizottság által a korábbi határozataiban kiszabott bírságok jelzésértékűségére utal, azonban nem jegyzi meg, hogy a jelen ügyben a Bizottság egyes korábbi határozatai nagyon is fontos jelzéseket tartalmaznak. Ráadásul a Bizottság nem fedte fel (ami a Bíróság szerint kívánatos, véleményem szerint pedig a jelen ügyben szükséges lett volna) a 90 millió euró alapösszeg kiszámításának módját, és nem indokolta megfelelően az ezen összeg és a más, nagyon hasonló jellegű ügyekben, mint például a Deutsche Telekom ügyben és a Wanadoo Interactive ügyben kiszabott bírságok közötti különbséget.

157. A Törvényszék még saját ítélkezési gyakorlatát is figyelmen kívül hagyta, mivel a fent hivatkozott Archer Daniels Midland kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 316. pontjában (amelyet az E.ON Ruhrgas kontra Bizottság ügyben a megtámadott ítéletet követően hozott ítéletének 262. pontja is megerősített) arra hívta fel a figyelmet, hogy „[...] a Bizottság más, bírságkiszabással kapcsolatos határozataival végzett összehasonlításokból kitűnik, hogy e határozatok csak akkor relevánsak az egyenlő bánásmód elve tiszteletben tartása követelményének szempontjából, ha bizonyított, hogy az

91 — Igaz ugyan, hogy a „rövidség [...] lelke minden okos beszédnek” („brevity is the soul of wit”) (Shakespeare: Hamlet, 1602) de a korlátlan felülvizsgálati jogkörhöz több szükséges, mint egy elmés mondás.

ezen más határozatok alapjául szolgáló tényállás az olyan körülmények tekintetében, mint a piacok, a termékek, az országok, a vállalkozások és az érintett időszakok, összehasonlítható a jelen ügy tényállásával” (kiemelés tőlem). Nyilvánvaló ugyanis, hogy bár főszabály szerint a Bizottság korábbi határozathozatali gyakorlata nem szolgálhat jogi háttérként a versenyügyekben kiszabott bírságok tekintetében, ennek az érvelésnek korlátot szab a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve, amelynek értelmében az összehasonlítható helyzeteket nem lehet eltérően kezelni.⁹²

158. Az „azonos magatartásért járó azonos büntetés elvét” egyébként már az 1998. évi iránymutatás is kimondta,⁹³ és az különösen akkor alkalmazandó, ha a bírság kiszabásához vezető körülmények – az érintett piacok, a jogsértés jellege, a termékek, a vállalkozások vagy a jogsértéssel érintett időszakok – ténylegesen hasonlóak, ami jelen ügyben úgy tűnik, hogy fennáll, kivéve, ha a Bizottság által a Törvényszék felhívására szolgáltatott kiegészítő adatok alapján az ellenkezője bizonyítható.

159. A Törvényszéknek legalább azt meg kellett volna követelnie a Bizottságtól, hogy a jelen ügyben világosan magyarázza meg, miért 90 millió euró kiindulási összegű bírságot állapított meg (és hogyan jutott erre az összegre), mivel i. a fent hivatkozott Microsofttal szemben kiszabott bírság [C(2004) 900 határozat] után ez a második legmagasabb összegű bírság, és a jelen ügyben a kiindulási összeg több mint 40%-kal meghaladja a harmadik legmagasabb összegű kiindulási összeget (amit a Bizottság az AstraZenecával szemben szabott ki⁹⁴), pedig különösen ebben a két utóbbi ügyben a szóban forgó földrajzi piac túlterjedt a tagállam területén; ii. a jogvita tárgyát képező összeg 4,5-szer magasabb, mint a „különösen súlyos jogsértések” esetében az 1998. évi bírságkiszabási iránymutatás értelmében kiszabható minimális összeg, valamint iii. az említett összeg sorrendben tízszer, illetve kilencszer magasabb, mint a Deutsche Telekom ügyben és a Wanadoo Interactive ügyben hasonló magatartásért, hasonló piacon, hasonló termékekért és hasonló vállalkozásokkal szemben kiszabott bírságok alapösszege.

160. A jogsértés súlyával összefüggésben („súlyos” vagy „különösen súlyos”) a fellebbezők azt állították a Törvényszék előtt, hogy i. az egy tagállam területére korlátozódó földrajzi piacon elkövetett erőfölénnyel visszaéléseket addig a Bizottság [csupán] súlyosnak minősítette, valamint ii. a Bizottság által a földrajzi szempontú hivatkozás igazolásaként felhozott elemek (a spanyol piac mérete és a külföldi piaci szereplők belépésének nehézsége) a fent hivatkozott „Deutsche Telekom”-határozatban és a „Wanadoo Interactive”-határozatban is fennálltak, amelyekben ugyanakkor a Bizottság – még a Deutsche Telekom ügyben hozott határozat közzétételét megelőző időszakban – a jogsértést az ő ügyükkel ellentétben nem értékelte „különösen súlyosnak”. A Törvényszék ebben az esetben is pusztán annak kijelentésére szorítkozik, hogy a Bizottság határozathozatali gyakorlata nem szolgálhat jogi háttérként a versenyügyekben kiszabott bírságok tekintetében. Ugyanakkor, miközben a Bizottság a piac méretére alapítva minősítette a jogsértést „különösen súlyosnak”, a Törvényszéknek nem kellett volna figyelembe vennie azt a tényt, hogy az ennél nagyobb kiterjedésű piacok (Németország és Franciaország) esetében a Bizottság ezt a szempontot nem találta elegendőnek a jogsértés „különösen súlyos” minősítéséhez?

161. Ezen túlmenően, ugyan az iránymutatás értelmében egy jogsértés „különösen súlyos” minősítését lehetővé tevő szempont az, hogy a szóban forgó (clear-cut) visszaélés erőfölénnyel visszaélésnek minősül, nem lehet erre a következtetésre jutni legalább a Bizottság határozathozatali gyakorlatára történő hivatkozás nélkül. Ugyanis maga az 1998. évi iránymutatás utal a Bizottság határozathozatali gyakorlatára a „különösen súlyos” jogsértés fogalmának megvilágítása céljából.⁹⁵ Ráadásul a vitatott határozat a jogsértés erőfölénnyel való visszaélésnek való minősítését a Bizottság határozathozatali

92 — A bírság összegének megállapításával kapcsolatban lásd többek között a T-13/03. sz., Nintendo kontra Bizottság ügyben 2009. április 30-án hozott ítélet (EBHT 2009., II-975. o.) 170. pontját.

93 — Lásd az 1998. évi iránymutatás 1. A) szakaszának utolsó pontját.

94 — Az [EUMSZ 102. cikk] és az EGT-Megállapodás 54. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban 2005. július 15-én hozott C(2005) 1757 végleges bizottsági határozat (COMP/A.37.507/F3 – AstraZeneca-ügy).

95 — Lásd az 1998. évi iránymutatás 1. A) szakaszát.

gyakorlatával igazolja.⁹⁶ A Törvényszék így összemosza a korábbi határozatokban kiszabott bírságok jelzésértékével kapcsolatos ítélkezési gyakorlatot és az iránymutatásnak a jogsértés enyhe, súlyos vagy különösen súlyos jellegének megállapítására vonatkozó értelmezését. Utóbbi ugyanis azon magatartások szankcionálása érdekében, amelyeknek jogsértő jellegéhez nem fér kétség, egyetlen szempontot tartalmaz, az „erőfölénnyel visszaélést”, amit a visszaélészerű magatartások esetében kizárólag a precedensek alapján lehet megállapítani.

162. Egyébiránt egyetértek a fellebbezőknek a fellebbezés 414. pontjában található nyolcadik jogalapja első részének negyedik érvével, amelyben a megtámadott ítélet 415–420. pontjában foglaltakat vitatják, annyiban, amennyiben a Törvényszék nem vette figyelembe a jogsértés súlyának a jogsértéssel érintett időszak alatti változó intenzitását. E tekintetben vitathatóak a Törvényszék által a megtámadott ítélet 418. és 419. pontjában foglalt megállapítások, amelyek szerint a Bizottság helyesen állapította meg, hogy a jogsértést az egész érintett időszak tekintetében „különösen súlyosnak” kell minősíteni, és hogy az egész időszak tekintetében megállapított „különösen súlyos” minősítés ellenére a Bizottság ténylegesen figyelembe vette a bírság kiindulási összegének megállapításakor a jogsértés változó intenzitását. Következésképpen a Törvényszék megsértette a korlátlan felülvizsgálati jogkör gyakorlására vonatkozó kötelezettségét, mivel elmulasztotta megvizsgálni, hogy a bírság alapösszege, különösen a Deutsche Telekom ügyben hozott határozat közzétételét megelőző időszakra nézve, *ténylegesen* figyelembe vette-e a jogsértés változó intenzitását.

163. Az arányosság és a büntetések egyéniesítésének elve állítólagos megsértésével kapcsolatban a Törvényszék különösen szűkszavú, és kizárólag nagyon általános megállapításokat tesz a Bizottság mérlegelési mozgásterére (a megtámadott ítélet 430. pontja), az 1998. évi iránymutatás általányt alkalmazó logikájára (a megtámadott ítélet 431. pontja), és a Bizottság azon kötelezettségére nézve, hogy a bírságot a koherens és objektíven igazolható módon alkalmazott, a jogsértés súlyának értékelése keretében figyelembe vett elemekkel arányosan állapítsa meg, anélkül azonban, hogy valóban megvizsgálta volna, hogy ezeknek az elemeknek az alkalmazása a jelen ügyben valóban koherens, és objektíven igazolható volt–e. A megtámadott ítélet 432. pontjában a Törvényszék megállapítja, hogy „[f]igyelemmel azon tényre egyrészt, hogy a Telefonica által elkövetett jogsértés olyan erőfölénnyel való visszaélésnek minősül, amelyre léteznek precedensek, és amely veszélyezteti a távközlési hálózatok és szolgáltatások belső piaca megvalósításának célkitűzését, másrészt arra, hogy a szóban forgó visszaélés jelentős hatást gyakorolt a spanyol kiskereskedelmi piacra (a [vitatott] határozat (738)–(757) preambulumbekzdése), a bírság 90 millió eurós kiindulási összege nem tekinthető aránytalannak”.

164. Bár a Törvényszék ítélkezési gyakorlata⁹⁷ megköveteli, hogy a Bizottság a bírságot az érintett vállalkozás saját helyzetére tekintettel számítsa ki, ami azt jelenti, hogy a *jelen ügyben annak tényállásának keretében kell megvizsgálni*, hogy a bírságösszeg elrettentő hatásának elve megfelelően érvényesült-e a büntetések egyéniesítésének elvével szemben, a Törvényszék a megtámadott ítélet 433. pontjában megelégszik egyszerűen annak megállapításával, hogy a bírságot „a Telefonica saját helyzetének figyelembevételével számították ki”.

165. A Törvényszék úgy jut ezekre a következtetésekre, hogy egyáltalán nem tulajdonít jelentőséget több olyan elemnek sem, amelyeknek fel kellett volna kelteniük a figyelmét, konkrétan annak, hogy i. a Bizottság a „Deutsche Telekom”-határozatot és „Wanadoo Interactive”-határozatot, valamint a „Telefónica”-határozatot az 1998. évi bírságkiszabási iránymutatás alapján, vagyis azonos számítási szabályok alkalmazásával hozta meg; ii. a három ügyben vizsgált magatartások részben egy időben

96 — „Amint azt a fenti A.1. rész megállapította, a Telefonica által elkövetett jogsértés nem újkeletű, ugyanakkor olyan erőfölénnyel visszaélésnek minősül, amelyre vonatkozóan vannak precedensek. Különösen a (2003 októberében közzétett) Deutsche Telekom ügyben hozott határozatot követően a 82. cikk egy konkrét korábbi ágazati szabályozás hatálya alá tartozó gazdasági tevékenységre történő alkalmazásának feltételei sokkal világosabbá váltak, és ismertek voltak a Telefonica számára” (a vitatott határozat (740) preambulumbekzdése).

97 — A T-109/02., T-118/02., T-122/02., T-125/02., T-126/02., T-128/02., T-129/02., T-132/02. és T-136/02. sz., Bolloré és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2007. április 26-án hozott ítélet (EBHT 2007., II-947. o.) 528. pontja.

folytak, és azok (nagyon) hasonló jellegűek voltak⁹⁸: felfaló árak alkalmazása a Wanadoo Interactive ügyben és árprés alkalmazása a Deutsche Telekom ügyben és a Telefónica ügyben; iii. a három ügy a francia, a német és a spanyol internet-hozzáférés piacát érinti, amely piacok a méret és a gazdasági jelentőség tekintetében jelentős hasonlóságokat mutatnak; iv. a három ügyben szankcionált vállalkozások inkumbens távközlési szolgáltatók (vagy, mint a Wanadoo Interactive esetében, azok egyikének leányvállalatai), nagyon hasonló forgalommal,⁹⁹ továbbá v. egyes elemek – legalábbis elméletben – még a bírság alapösszegének a Deutsche Telekom ügyben kiszabottnál alacsonyabb összegben történő megállapítását is indokolhatnák, mivel például ez utóbbi ügyben (a) a nagykereskedelmi árak magasabbak voltak a kiskereskedelmi áraknál, ami tekintettel a Deutsche Telekom a költségek figyelembevétele nélkül is tudhatott az árprés fennállásáról; (b) a német szabályozó megállapította a negatív árkülönbség fennállását; (c) az érintett termékek alapvető infrastruktúrájának minősültek; valamint (d) a fellebbezők álláspontja szerint a spanyol szabályozás a jogvita tárgyát képező időszakot tekintve szigorúbb volt, mint a német¹⁰⁰ (bár ezt a pontot a Bizottság vitatta).

166. A Bizottság a Bíróság előtt azt állította, hogy „a Törvényszéknek a 432. pontban foglalt következtetése az »*ügy iratai egyes elemeinek*« és a felek állításainak *részletes vizsgálatán* alapul”, valamint, hogy a Törvényszék ténylegesen vizsgálta a bírság arányosságát. A Bíróság által a tárgyaláson az „ügy iratainak egyes elemeire” vonatkozóan feltett kérdésére válaszolva a Bizottság képviselője egyszerűen annyit válaszolt, hogy úgy véli, hogy „az ügy iratainak egyes elemein a [felek] által benyújtott iratokat, bizonyítékokat és jogi érveléseket [kell] érteni”, lényegében azt állítva, hogy a 90 millió euró alapösszeg átlagot (egyfajta „középutat”, mondta) jelent az 1998. évi iránymutatásban rögzített kiindulási összeg, vagyis a 20 millió euró és a fent hivatkozott Microsoft-ügyben kiszabott 185 millió euró alapösszeg között. Ebben az érvelésben nehéz az alapösszegnek a hasonló ügyekhez képest történt hatalmas növelésére meggyőző magyarázatot találni, annál is inkább, mivel a Microsoft-ügyben alkalmazott alapösszeg után a második legmagasabb alapösszegekről van szó. Egyébiránt, még ha ezeket a kérdéseket a Törvényszék előtt folytatott tárgyaláson meg is vitatták (amint azt a Bizottság állítja), ez a megtámadott ítéletből nem tűnik ki.

167. Az alapösszegnek a megtámadott ítélet 437–443. pontjában kimondott, elrettentés céljából történt növelését illetően (amelynek arra kellett volna ösztönöznie a Törvényszéket, hogy rákérdezzen a bírság alapösszege ugyanezen elrettentési célból történt jelentős növelésének igazolására), a Törvényszék a megtámadott ítélet 439. pontjában egyszerűen elfogadta a Bizottságnak a vitatott határozat preambulumbekzdéseire történő általános hivatkozásokat tartalmazó érvelését, anélkül hogy korlátlan felülvizsgálati jogköre gyakorlásának keretében megvizsgálta volna az 1,25%-os szorzó megfelelőségét. A Törvényszék ezt a részt a „Deutsche Telekom”-határozattal és a „Wanadoo Interactive”-határozattal összehasonlítva sem elemezte, amelyekben a Bizottság a bírságot nem növelte elrettentési célból, és így nem alkalmazta azt az ítélkezési gyakorlatot, amely szerint az indokolási kötelezettségnek sokkal kifejezettebb módon kell eleget tenni, ha „a határozat lényegesen túllép a korábbi határozatok gyakorlatán” (lásd a jelen indítvány 45. lábjegyzetét).

98 — Mint azt Mazák főtanácsnok a TeliaSonera Sverige ügyre vonatkozó indítványának 41. lábjegyzetében megállapította, „[e]gyes tudományos kommentátorok felvetették, hogy a fent[...] hivatkozott Deutsche Telekom kontra Bizottság ügyben hozott ítéletet inkább felfaló árázással kapcsolatos ügyként kellene elemezni, míg a France Télécom kontra Bizottság ([fent hivatkozott Wanadoo Interactive]) ügy lenne [árpréshatásra] vonatkozó ügynek minősíthető (a tárgyaláson a Bizottság nem értett egyet az utóbbi megállapítással, rámutatott ugyanakkor arra, hogy azért döntött úgy, hogy a France Télécom ügyet felfaló árázással kapcsolatos ügyként kezeli, mivel a downstream leányvállalat [Wanadoo Interactive] nem volt a France Télécom 100%-os tulajdonában)”.
99 — A fellebbezők szerint 2006-ban, az állítólagos jogsértés utolsó évében a Telefónica-csoport forgalma 52 901 millió euró, a France Telecom-csoport forgalma 2002-ben 46 630 millió euró volt, míg a Deutsche Telekom-csoport forgalma 2003-ban elérte az 55 838 millió eurót.

100 — A Telefónica válaszában 284. pontjában kitarított amellel, hogy a spanyol szabályozás a vitatott időszak alatt szigorúbb volt, mint a német szabályozás, tekintettel különösen arra, hogy i. a CMT által alkalmazott *kiskereskedelmi árnál kisebb (retail minus)* rendszer célja éppen az árprés jelenségének elkerülése volt, míg a német maximális árak rendszere a jogsértéssel érintett időszak alatt az ugyanazon „kosárhoz” tartozó termékek közötti kompenzáció alkalmazását tette lehetővé, valamint arra, hogy ii. 2003 novemberéig a CMT állapította meg a kiskereskedelmi árakat (míg a német hatóság meghatározott ár helyett maximális nagykereskedelmi árat állapított meg), következésképpen előzetesen a Telefónica valamennyi, új szolgáltatásokkal és kedvezményekkel kapcsolatos kezdeményezését jóvá kellett hagynia, amihez ellenőriznie kellett, hogy megfelelő árkülönbség van-e a nagykereskedelmi és kiskereskedelmi árak között.

168. Ezen túlmenően a Törvényszék a megtámadott ítélet 441. pontjában nem elemezte megfelelően a hátrányos megkülönböztetés tilalmának esetleges megsértését, mivel a fellebbezők forgalma ténylegesen összehasonlítható volt a Wanadoo Interactive és a Deutsche Telekom forgalmával,¹⁰¹ amelyek miatt ugyanakkor Bizottság nem találta indokoltnak a bírság összegének az elrettentő hatásra tekintettel való növelését. Márpedig a Törvényszék ismét azon ítélkezési gyakorlat mögé bújik, amely szerint a határozathozatali gyakorlat nem szolgál jogi háttérként a bírságok tekintetében.

169. Véleményem szerint a Törvényszék a fellebbezők magatartása „hosszú időtartamúnak” való minősítése vizsgálatkor ugyanezt a hibát követi el a megtámadott ítélet 444–452. pontjában. A megtámadott ítélet 448–450. pontjában ugyanis a Törvényszék nem különböztette meg a két jogsértéssel érintett időszakot – a Deutsche Telekom ügyben hozott határozat előtti és az utáni – (ami véleményem szerint szükséges lett volna), és nem értékelte külön a jogsértés súlyát mindkét időszak tekintetében. A Törvényszék a megtámadott ítélet 356–369. pontjára, valamint a 419. pontra hivatkozik, és megelégszik annak megállapításával, hogy „a bírság kiindulási összege [...] a jogsértés különböző szakaszainak intenzitását már tükröz[i]”. Márpedig – amint arra rámutattam – egyáltalán nem egyértelmű, hogy a kiindulási összeg valóban tükrözi-e az eltérő intenzitást (és ha igen, hogyan). A Törvényszék ezt mindazonáltal nem elemzi. Márpedig a Törvényszék nem vitatja azt a tényt, hogy a Deutsche Telekom ügyben hozott határozatban a Bizottság úgy vélte, hogy a jogsértés intenzitásának változása a vizsgált időszakban i. az előzetesen „különösen súlyosnak” minősített jogsértés „súlyos” jogsértésként való minősítését vonja maga után, továbbá igazolja ii. a megnövelt bírság csökkentését a jogsértés időtartamára tekintettel. A Bizottság ugyanis úgy vélte, hogy a Deutsche Telekomnak a 2002. évtől kezdődően az árak kiigazítására rendelkezésre álló korlátozott mozgásteret ettől az időponttól kezdve igazolta a jogsértés „enyhe” minősítését, ezen időpontot követően tehát nem volt helye a bírságösszeg növelésének.¹⁰²

170. Végül a megtámadott ítélet 461. pontjában a Törvényszék az ügy állítólagosan új jellegének vizsgálata keretében az egyértelmű és előre látható precedensekkel kapcsolatos érvelésére hivatkozik. E tekintetben a Törvényszék nyilvánvalóan téves szempontot alkalmazott – a jogbiztonság szempontját –, és figyelmen kívül hagyta, hogy az 1998. évi iránymutatásban meghatározott enyhíthő körülmények egyike a vállalkozás ésszerű kétsége abban a tekintetben, hogy a versenykorlátozó magatartás valóban jogsértést valósít-e meg. Márpedig úgy vélem, hogy legalábbis 2003 októberéig, a Deutsche Telekom ügyben hozott határozat közzétételéig fennállhatott ez az ésszerű kétség, mivel a fellebbezők nem ismerhették az erőfölénnyel rendelkező piaci szereplőnek a CMT eljárásába vetett jogos bizalmának korlátait. Maga a Törvényszék ismeri el a megtámadott ítélet 361. pontjában, hogy „amint azt a Bizottság a megtámadott határozat (735) preambulumbekzdésében megjegyezte, a »Deutsche Telekom«-határozat maga is olyan precedensnek minősül, amely egyértelműbbé teszi az EK 82. cikknek egy különös előzetes ágazati szabályozás tárgyát képező gazdasági tevékenységre vonatkozó alkalmazásának feltételeit”.

171. A fellebbezők egyetlen olyan érve a fellebbezésnek ezen részében, amely véleményem szerint nem megalapozott, a jogsértés befejezésének időpontját érinti. A fellebbezők a fellebbezés 449. pontjában láthatóan a megtámadott ítélet 451. pontjában foglaltakat vitatják, és azzal érvelnek, hogy úgy tűnik, hogy a Törvényszék elfogadta, hogy a Bizottság a jogsértés fennállását csak 2006 első félévének végéig bizonyította. Következésképpen a Törvényszék megfordította a bizonyítási terhet, amikor úgy ítélte meg, hogy a fellebbezők nem bizonyították, hogy nem állt fenn árprés 2006 második félévében, pedig a Bizottság feladata lett volna a jogsértés fennállásának bizonyítása. Márpedig a Törvényszék ebben a kérdésben nem alkalmazta tévesen a jogot, mivel az ügy iratainak a fellebbezők által benyújtott egyetlen eleme sem hivatkozik 2006 júniusa és decembere közötti árváltozásokra. Nem a bizonyítási

101 — A Törvényszék egyszerűen megelégszik a Telefónica gazdasági erejére történő hivatkozással. Márpedig, amint azt a jelen indítvány 99. lábjegyzete is tartalmazza, a szóban forgó vállalkozások forgalma nagyon hasonló volt. A Bizottság által a vitatott határozatban hivatkozott források szerint a Deutsche Telekom és a Telefónica a piaci tőkeérték tekintetében is összehasonlítható helyzetben volt (lásd a Telefónicának a vitatott határozat 791. lábjegyzetében idézett éves beszámolója 22. oldalát. A Telefónica és a Deutsche Telekom piaci tőkeértéke 2005-ben 74 113 millió dollár, illetve 70 034 millió dollár, 2006-ban pedig 104 722 millió dollár, illetve 80 371 millió dollár volt).

102 — A Deutsche Telekom ügyben hozott határozat (206), (207) és (211) preambulumbekzdése.

teher megfordulásáról volt tehát szó, hanem az ügy irataiban szereplő adatokon alapuló döntésről. A Bizottság ugyanis határozatában bizonyította, hogy a nemzeti szintű és a regionális szintű termékek 2006. december 21-ig nem változtak, valamint hogy a kiskereskedelmi árak 2001 szeptembere óta változatlanok voltak, anélkül hogy a fellebbezők bármilyen módon módosították volna a Bizottság által figyelembe vett költségeket (a megtámadott ítélet 451. pontja).

172. A fentiekből következik, hogy véleményem szerint a nyolcadik és tizedik jogalapnak nagyrészt helyt kell adni, mivel a Törvényszék nem gyakorolta korlátlan felülvizsgálati jogkörét, és ezáltal tévesen alkalmazta a jogot az arányosság, az egyenlő bánásmód és a büntetések egyéniesítésének elve, valamint az indokolási kötelezettség állítólagos megsértésének vizsgálatakor.

173. Nem azt állítom, hogy ezeket az elveket megsértették, hanem azt, hogy a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogkörének keretében nem vizsgálta meg megfelelően, hogy a Bizottságnak a bírsággal kapcsolatos határozata megfelelt-e ezeknek az elveknek vagy sem.

174. Az Európai Unió Bíróságának alapokmánya 61. cikkének első bekezdése értelmében a Bíróság a Törvényszék határozatának hatályon kívül helyezése esetén az ügyet maga is érdemben eldöntheti, amennyiben a per állása megengedi, illetve határozathozatalra visszautalhatja a Törvényszékhez. A jelen esetben a per állása nem teszi lehetővé a határozathozatalt.

V – Véggöveztetések

175. A fenti megfontolásokra tekintettel indítványozom, hogy a Bíróság az alábbiak szerint határozzon:

1. A Bíróság a Törvényszék T-336/07. sz., Telefonica és Telefonica de España kontra Bizottság ügyben 2012. március 29-én hozott ítéletét hatályon kívül helyezi, amennyiben az Európai Unió Törvényszéke nem gyakorolta korlátlan felülvizsgálati jogkörét az Európai Bizottság által a Telefónica SA-val és a Telefonica de España SAU-val szemben kiszabott bírság vizsgálatával összefüggésben.
2. A Bíróság az ügyet visszautalja az Európai Unió Törvényszéke elé.
3. A Bíróság a költségekről jelenleg nem határoz.